

2020 оны 01 дүгээр сарын 06
№01 /1103/

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН АЛБАН МЭДЭЭЛЭЛ

**Монгол Улсын
хууль**

**Хот, суурины ус хангамж,
ариутгах татуургын ашиглалтын
тухай хуульд нэмэлт оруулах
тухай**

**Монгол Улсын
Их Хурлын
тогтоол**

**Монгол Улсын Их Хурлын
2019-2024 оны стратеги
төлөвлөгөөг батлах тухай**

**Монгол Улсын
Засгийн газрын
тогтоол**

**Дүрэм, журам батлах
тухай**

ГАРЧИГ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

1.	Гэрээ соёрхон батлах тухай	2
2.	Хот, суурины ус хангамж, ариутгах татуургын ашиглалтын тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай	2
3.	Нийтээр тэмдэглэх баярын болон тэмдэглэлт өдрүүдийн тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай	2
4.	Хөдөлмөрийн тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай	3

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

5.	Төрөөс мөнгөний бодлогын талаар 2020 онд баримтлах үндсэн чиглэл батлах тухай	Дугаар 98	3
6.	Хуулийн төсөл буцаах тухай	Дугаар 99	5
7.	Монгол Улсын Их Хурлын 2019-2024 оны стратеги төлөвлөгөөг батлах тухай	Дугаар 106	6
8.	Хуулийн төсөл буцаах тухай	Дугаар 107	16

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

9.	Шүүхийн ёс зүйн хорооны гишүүний албан тушаалаас чөлөөлөх тухай	Дугаар 208	16
10.	Элчин сайдыг тохоон томилох тухай	Дугаар 218	17

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

11.	Дүрэм батлах тухай	Дугаар 272	17
12.	Дүрэм, журам батлах тухай	Дугаар 274	34

МОНГОЛ УЛСЫН ОЛОН УЛСЫН ГЭРЭЭ

13.	Найрсаг харилцаа, иж бүрэн стратегийн түншлэлийн тухай Монгол Улс, Оросын Холбооны Улс хоорондын гэрээ	42

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2019 оны 11 дүгээр
сарын 29-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

ГЭРЭЭ СОЁРХОН БАТЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Улаанбаатар хотод 2019 оны 09 дүгээр сарын 03-ны өдөр гарын үсэг зурсан “Найрсаг харилцаа, иж бүрэн стратегийн түншлэлийн тухай Монгол Улс, Оросын Холбооны Улс хоорондын гэрээ”-г Монгол Улсын Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр соёрхон баталсугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Г.ЗАНДАНШАТАР

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2019 оны 12 дугаар
сарын 12-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ХОТ, СУУРИНЫ УС ХАНГАМЖ, АРИУТГАХ ТАТУУРГЫН АШИГЛАЛТЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Хот, суурины ус хангамж, ариутгах татуургын ашиглалтын тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлд доор дурдсан агуулгатай 9.15 дахь хэсэг нэмсүгэй:

“9.15.Зохицуулах зөвлөлд хот, суурины ус хангамж, ариутгах татуургын улсын байцаагч ажиллана. Улсын байцаагчийн эрхийг Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 10.4-т заасны дагуу олгоно.”

2 дугаар зүйл.Хот, суурины ус хангамж, ариутгах татуургын ашиглалтын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1 дэх хэсгийн “мэргэжлийн хяналтын байгууллага” гэсний дараа “болон эрх бүхий улсын байцаагч” гэж нэмсүгэй.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Г.ЗАНДАНШАТАР

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2019 оны 12 дугаар
сарын 20-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

НИЙТЭЭР ТЭМДЭГЛЭХ БАЯРЫН БОЛОН ТЭМДЭГЛЭЛТ ӨДРҮҮДИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Нийтээр тэмдэглэх баярын болон тэмдэглэлт өдрүүдийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлд доор дурдсан агуулгатай 4.1.10 дахь заалт нэмсүгэй:

1/4 дүгээр зүйлийн 4.1.10 дахь заалт:

“4.1.10.Бурхан багшийн Их дүйчин өдөр: билгийн тооллын зуны тэргүүн сарын шинийн 15.”

МОНГОЛ УЛСЫН

ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

Г.ЗАНДАНШАТАР

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2019 оны 12 дугаар
сарын 20-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

**ХӨДӨЛМӨРИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ
ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл.Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 76 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай 76.1.10 дахь заалт нэмсүгэй:

1/76 дугаар зүйлийн 76.1.10 дахь заалт:

“76.1.10.Бурхан багшийн Их дүйчин өдөр: билгийн тооллын зуны тэргүүн сарын шинийн 15.”

МОНГОЛ УЛСЫН

ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

Г.ЗАНДАНШАТАР

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2019 оны 12 дугаар
сарын 05-ны өдөр

Дугаар 98

Улаанбаатар
хот

**Төрөөс мөнгөний бодлогын талаар
2020 онд баримтлах үндсэн чиглэл
батлах тухай**

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Хорин тавдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 7 дахь заалт, Төв банк /Монголбанк/-ны тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.“Төрөөс мөнгөний бодлогын талаар 2020 онд баримтлах үндсэн чиглэл”-ийг хавсралтаар баталсугай.

2.Доор дурдсан арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхийг Монгол Улсын Засгийн газар /У.Хүрэлсүх/, Монголбанк /Б.Лхагвасүрэн/, Санхүүгийн зохицуулах хороо /Д.Баярсайхан/ нарт тус тус даалгасугай:

1/мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх чиглэлээр олон улсын холбогдох байгууллагатай идэвхтэй хамтран

ажиллаж, Мөнгө угаахтай тэмцэх, санхүүгийн арга хэмжээ авах байгууллагын хяналтаас 2020 онд багтаан гарах;

2/эдийн засгийн тогтвортой өсөлтийг дунд хугацаанд хадгалах, гадаад өр, төлбөрийг шийдвэрлэх чиглэлээр олон улсын санхүүгийн байгууллагатай хамтран ажиллах;

3/Төв банкны гадаад өрийн хэмжээг бууруулж, Монгол Улсын гадаад валютын цэвэр нөөцийг тууштай нэмэгдүүлэх;

4/санхүүгийн хэрэглэгчийн эрх ашгийг хамгаалах хууль, эрх зүйн орчныг сайжруулж, зээл олголтын зарчмыг олон улсын жишигт нийцүүлэх, нийлүүлэлтийн сүлжээнд тулгуурласан санхүүжилтийн механизмыг нэвтрүүлэх ажлыг үе шаттай хэрэгжүүлэх;

5/банкны салбарын “Чанаргүй активыг бууруулах стратеги”-ийн хэрэгжилтийг хангаж, хууль, эрх зүйн шинэ орчныг бий болгох;

6/“Зээлийн хүүг бууруулах стратеги”-ийн хэрэгжилтийг эрчимжүүлэх, зээлийн хүүг бууруулах хууль, эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох;

7/ипотекийн зээлийн санхүүжилтийн эх үүсвэрийн тогтолцоог бий болгох үндэсний хөтөлбөрийг боловсруулж, хэрэгжүүлэх;

8/санхүүгийн зах зээлийн хөгжлийг дэмжих бодлого, зохицуулалт, хяналтын нэгдсэн тогтолцоо бий болгох хэрэгцээ, шаардлагыг судалж, олон улсын стандарт, зөвлөмжийн дагуу хууль, эрх зүйн орчны шинэтгэлийг хэрэгжүүлэх санал боловсруулж, Монгол Улсын Их Хуралд танилцуулах.

3.Энэ тогтоолын биелэлтэд хяналт тавьж ажиллахыг Монгол Улсын Их Хурлын Эдийн засгийн байнгын хороо /Ж.Ганбаатар/-нд үүрэг болгосугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Г.ЗАНДАНШАТАР

Монгол Улсын Их Хурлын 2019 оны
98 дугаар тогтоолын хавсралт

ТӨРӨӨС МӨНГӨНИЙ БОДЛОГЫН ТАЛААР 2020 ОНД БАРИМТЛАХ ҮНДСЭН ЧИГЛЭЛ

Мөнгөний бодлого нь эдийн засгийн болон банк, санхүүгийн тогтолцооны тогтвортой байдлыг бэхжүүлж, санхүүгийн зах зээлийн хөгжлийг дэмжихэд чиглэнэ.

1.Мөнгөний бодлогын зорилтын хүрээнд:

1.1.Мөнгөний бодлогыг зах зээлийн зарчимд тулгуурлан хэрэгжүүлж, хэрэглээний үнийн индексээр хэмжигдэх инфляцийг 2020 онд жилийн 8 хувь, дунд хугацаанд 6 хувь орчимд тогтворжуулна.

1.2.Банкны системийн эрсдэлийг үнэлэх, санхүүгийн мөчлөгийг тодорхойлох шинжилгээний аргачлалыг боловсронгуй болгож, системийн эрсдэл хуримтлагдахаас сэргийлэхэд чиглэсэн макро зохистой бодлогыг мөнгөний бодлоготой хослуулан хэрэгжүүлнэ.

1.3.Мөнгөний бодлогын үр нөлөөг сайжруулах зорилгоор Төв банкны олон нийттэй харилцах харилцааг өргөжүүлж, мэдээллийн хүртээмжийг сайжруулна.

2.Санхүүгийн салбарын тогтвортой байдлын хүрээнд:

2.1.Банк, санхүүгийн салбарын хууль, эрх зүйн шинэтгэлийг үргэлжлүүлнэ.

2.2.Банкны салбарын эрсдэл даах чадварыг нэмэгдүүлэх, зохистой засаглалын зарчим, олон нийтийн оролцоо, хяналтыг бий болгох зорилгоор хууль, эрх зүйн зохицуулалтыг бий болгож, системийн нөлөө бүхий банкны хувь эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулах талаар банкуудыг хугацаатай үүрэгжүүлэх арга хэмжээг авна.

2.3.Банкны хяналт шалгалт, зохицуулалтын арга хэрэгслийг Базелийн стандарттай нийцүүлэн сайжруулах арга хэмжээг авна.

3.Санхүүгийн захын дэд бүтэц, түүний институцийг бэхжүүлэх хүрээнд:

3.1.Үндэсний төлбөрийн системийн нэгдсэн зохицуулалтыг бий болгох, төлбөрийн систем дэх финтек компаниудын үйл ажиллагааг зохицуулсан хууль, эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгоно.

3.2.Төв банкны суурь бүртгэлийн болон дотоод удирдлагын цогц системийг нэвтрүүлж, бүртгэл, удирдлага, хяналт, тайлагналыг олон улсын жишигт хүргэн, мэдээллийн технологийн хөгжлийн шилдэг туршлагыг нэвтрүүлэх ажлыг эхлүүлнэ.

3.3.Олон нийтийн санхүүгийн суурь мэдлэгийг дээшлүүлэх ажлыг сайжруулна.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2019 оны 12 дугаар
сарын 05-ны өдөр

Дугаар 99

Улаанбаатар
хот

Хуулийн төсөл буцаах тухай

Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 19.3.7 дахь заалтыг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн С.Эрдэнээс 2019 оны 04 дүгээр сарын 10-ны өдөр Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн Орон сууц, гэр хорооллын дундын өмчлөлийн эд хөрөнгийн болон сууц өмчлөгчдийн холбооны эрх зүйн байдлын тухай хуулийн төсөл, Сууц өмчлөгчдийн холбооны эрх зүйн байдал, нийтийн зориулалттай орон сууцны байшингийн дундын өмчлөлийн эд хөрөнгийн тухай хууль хүчингүй болсонд тооцох тухай хуулийн төслүүдийн үзэл баримтлалыг санал хураалтад оролцсон гишүүдийн олонх дэмжээгүй тул хуулийн төслүүдийг хууль санаачлагчид буцаасугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Г.ЗАНДАНШАТАР

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2019 оны 12 дугаар
сарын 20-ны өдөр

Дугаар 106

Улаанбаатар
хот

**Монгол Улсын Их Хурлын 2019-2024 оны
стратеги төлөвлөгөөг батлах тухай**

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 43 дугаар зүйлийн 43.1 дэх хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Монгол Улсын Их Хурлын 2019-2024 оны стратеги төлөвлөгөөг хавсралтаар шинэчлэн баталсугай.

2.Монгол Улсын Их Хурлын стратеги төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх, түүний хэрэгжилтийг зохион байгуулан ажиллахыг Улсын Их Хурлын Төрийн байгуулалтын байнгын хороо /С.Бямбацогт/, Улсын Их Хурлын Тамгын газар /Л.Өлзийсайхан/ нарт даалгасугай.

3.Энэ тогтоолыг баталсантай холбогдуулан “Монгол Улсын Их Хурлын Стратеги төлөвлөгөөг батлах тухай” 2002 оны 05 дугаар сарын 24-ний өдрийн Улсын Их Хурлын 22 дугаар тогтоолыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

4.Энэ тогтоолыг 2019 оны 12 дугаар сарын 20-ны өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Г.ЗАНДАНШАТАР

Монгол Улсын Их Хурлын 2019 оны
106 дугаар тогтоолын хавсралт

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН 2019-2024 ОНЫ СТРАТЕГИ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Монгол Улсын Их Хурлын алсын хараа

Монгол Улсын Үндсэн хууль, ардчилсан ёс, хүний эрх, нийтлэг үнэт зүйлс, үндэснийхээ эрх ашгийг дээдэлж, тогтвортой хөгжлийг дэмжин, ард түмний засаглах эрхийг хангасан парламентыг төлөвшүүлнэ.

Монгол Улсын Их Хурлын эрхэм зорилго

Ард түмний төлөөллийг хангаж, засаглах эрхийг хангасан парламент байна.

Монгол Улсын Их Хурлын үнэт зүйлс

- Нээлттэй, ил тод байх;
- Тэгш байдлыг хангах;
- Хариуцлагатай байх;
- Ёс зүйтэй байх;
- Үр нөлөөтэй байх;
- Чадавхтай байх;
- Иргэдийн оролцоог хангах;
- Хамтын шийдвэрээ хүндэтгэх.

Стратегийн зорилго 1. Улсын Их Хурлын хууль тогтоох үйл ажиллагааг төгөлдөржүүлж, түүний чанар, үр нөлөөг дээшлүүлнэ.

Стратегийн зорилт 1.1. Хууль тогтоох үйл явцыг боловсронгуй болгож, парламентад ёсны шаардлагад нийцүүлэн, ард түмний хүсэл зориг, эрх ашгийг хангахад чиглүүлж, тэдний оролцоог нэмэгдүүлэх эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх.

Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ:

1.1.1. Үйл ажиллагаа нь Байнгын хорооддоо төвлөрсөн парламентыг төлөвшүүлэх, парламентаар хуулийн төслийг хэлэлцэх дэгийг боловсронгуй болгох, дэг тогтоох олон улсын жишгийг судалж нэвтрүүлэх;

1.1.2. Монгол Улсын Үндсэн хуульд оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтийн хүрээнд шаардлагатай хууль тогтоомжид өөрчлөлт оруулж, эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох;

1.1.3. Улсын Их Хурал нь цөөнхийг хүндэтгэж, түүний үйл ажиллагаанд хуулийн хүрээнд дэмжлэг үзүүлж, Улсын Их Хурлын гишүүд, ажлын албаны ажилтнуудын ажиллах нөхцөл, боломжийг сайжруулах талаар анхаарч ажиллах;

1.1.4. Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх хууль тогтоомжийн төсөл Үндсэн хууль, бусад хууль тогтоомжтой нийцсэн эсэх талаар экспертийн шинжилгээ хийж эрх зүйн дүгнэлт гаргадаг байх;

1.1.5. Хууль тогтоомж гаргах хэрэгцээ, шаардлага байгаа эсэх, үр нөлөө, практикт хэрэгжих боломж, харилцан уялдаа зэргийг судалж, нөхцөл байдлын дүгнэлт өгдөг тогтолцоог бүрдүүлж, хэрэгжүүлэх;

1.1.6. Батлагдсан хууль тогтоомжийн үйлчлэх хүрээнд иргэн, хуулийн этгээд, төрийн байгууллагын үйл ажиллагаанд үүсэх зардлын тооцоог холбогдох аргачлалын дагуу тухай бүр гаргаж зардал, үр өгөөжийн харьцааг тодорхойлж, дүгнэлт гаргах;

1.1.7. Хууль тогтоомж санаачлах, боловсруулах, зөвлөлдөх, хэлэлцэн батлах, хэрэгжилтийг хянах үйл ажиллагаанд оролцогч талуудын оролцоог тодорхойлсон эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох;

1.1.8. Хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж буй хууль, эрх зүйн актуудын нийцэл, уялдааг шалгах нэгдсэн системийг мэдээллийн шинэ технологид тулгуурлан бүрдүүлдэг эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох.

Стратегийн зорилт 1.2. Хууль тогтоомжийг Тогтвортой хөгжлийн зорилго, төрийн бодлогын баримт бичигтэй нягт уялдуулах замаар чанар, үр нөлөөг дээшлүүлэх.

Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ:

1.2.1. Төрийн гадаад, дотоод бодлого, улсын төсөв, мөнгөний бодлогыг Тогтвортой хөгжлийн зорилготой уялдуулан төлөвлөх, хэлэлцэн батлах үр дүнтэй механизмыг бүрдүүлэх, үйл ажиллагааны үр дүнг сайжруулах;

1.2.2. Улсын Их Хурлаар хэлэлцэх хууль тогтоомж, бодлогын баримт бичгүүд улс орны хөгжлийн зорилт, бодлогын уялдаа, залгамж чанарыг хангах, үнэлгээнд үндэслэсэн эсэхэд шинжилгээ хийж шийдвэрлэдэг эрх зүйн орчныг бүрдүүлж хэрэгжүүлэх;

1.2.3. Хоёр болон олон талт гэрээ хэлэлцээрт нэгдэн орох нь Монгол Улсад ямар үр нөлөөтэй, хүлээх үүрэг хариуцлага ямар байх, үүдэн гарах эерэг, сөрөг үр дагавар байгаа эсэхийг урьдчилан судалж, дүн шинжилгээ хийх, мэдээллээр хангах эрх зүйн зохицуулалтыг бүрдүүлэх;

1.2.4. Мэргэжлийн байгууллагын судалгаа, шинжилгээний үр дүн, эрдэмтэн, судлаачдын санал, зөвлөмж, олон нийтийн нээлттэй

оролцоог хангасан төсөл, саналд үндэслэн шийдвэр гаргадаг тогтолцоог боловсронгуй болгох.

Хүрэх үр дүн:Хууль тогтоох үйл ажиллагаа сайжирч, түүний эрх зүйн орчин төлөвшинө.

Стратегийн зорилго 2.Улсын Их Хурлын хянан шалгах үйл ажиллагааны үр дүнг дээшлүүлж, хуулийн хэрэгжилт, түүний үр нөлөөг үнэлэх байнгын тогтолцоог бүрдүүлж, чадавхжуулна.

Стратегийн зорилт 2.1. Улсын Их Хурлын хянан шалгах үйл ажиллагааны өнөөгийн арга хэлбэр, зохион байгуулалтыг боловсронгуй болгож, чадавхыг сайжруулах.

Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ:

2.1.1.Парламентын хяналтыг Засгийн газрын үйл ажиллагаанд төвлөрүүлдэг нийтлэг зарчмыг баримталж, Засгийн газрын гишүүд болон Улсын Их Хуралд ажлаа шууд хариуцан тайлагнадаг байгууллагын албан тушаалтанд Улсын Их Хурлын гишүүд асуулт, асуулга тавьж, албан ёсны хариуг хэлэлцдэг журмыг боловсронгуй болгох, чанар, үр нөлөөг дээшлүүлэх;

2.1.2.Улсын Их Хурлын чуулганы нэгдсэн хуралдаанд Засгийн газрын мэдээллийг сонсдог арга хэлбэрийг боловсронгуй болгож, үр нөлөөг дээшлүүлэх;

2.1.3.Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн Улсын Их Хуралд ажлаа хариуцах хуулиар тогтоосон чиг үүрэг болон Улсын Их Хуралд ажлаа тайлагнадаг бусад байгууллагын илтгэл, сонсгол, тайланг хэлэлцэх арга хэлбэрийг боловсронгуй болгох, журмыг сайжруулах;

2.1.4.Улсын төсвийн төлөвлөлт, хуваарилалт, зарцуулалтад тавих Улсын Их Хурлын хяналтын үйл ажиллагааг төгөлдөржүүлэх;

2.1.5.Улсын төсвийн төсөл, төсвийн хүрээний мэдэгдэл, төсвийн төсөөлөл нь эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх үндсэн чиглэл, Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөр, Төрөөс мөнгөний бодлогын талаар баримтлах үндсэн чиглэлтэй хэрхэн уялдаж байгаад шинжилгээ хийж дүгнэлт гаргах чадавхыг сайжруулах;

2.1.6.Төрийн санхүү, төсвийн хяналтын чиглэлээр Улсын Их Хуралд дэмжлэг үзүүлэх Төрийн аудитын байгууллагын хараат бус байдлыг хангаж, чадавхыг дээшлүүлэх;

2.1.7.Улсын Их Хурлаас хийх хяналт шалгалтын ажилд төрийн хяналт шалгалтын эрх бүхий байгууллагуудын оролцоог нэмэгдүүлэх, хамтын ажиллагааны уялдаа холбоог сайжруулах.

Стратегийн зорилт 2.2. Хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд хяналт шинжилгээ, үнэлгээ хийх байнгын тогтолцоог бүрдүүлж чадавхжуулах.

Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ:

2.2.1.Хууль тогтоомжийн хэрэгжилт, үр нөлөөг үнэлэх тогтолцоог бүрдүүлж, төрийн хяналтын мэдээллийн цахим сүлжээг байгуулж, хуулийн хэрэгжилтэд тавих хяналтыг сайжруулах;

2.2.2.Хууль тогтоомжийн хэрэгжилт, үр нөлөөг тогтсон хугацаанд үнэлж, хуулийн хэрэгжилтийн эерэг, сөрөг үр дагаврыг тодорхойлох, Тогтвортой хөгжлийн зорилтуудыг хэрэгжүүлэхтэй хэрхэн уялдаж байгаад дүгнэлт өгч, холбогдох арга хэмжээг авч, хэрэгжилтийг хангадаг болох;

2.2.3.Хууль тогтоомж, бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилт, үр дүнд хийсэн хяналт шинжилгээ, үнэлгээний дүнг Улсын Их Хурлаар хэлэлцэх, шийдвэр гаргах, хэрэгжилтийг хангах эрх зүйн орчныг бүрдүүлж, хэрэгжүүлэх;

2.2.4.Улсын Их Хурал, Байнгын болон бусад хороодоос байгуулагдан ажилладаг хянан шалгах чиг үүрэг бүхий Ажлын хэсгийн эрх зүйн байдлыг тодорхой болгох, үйл ажиллагааны хүрээг тогтоож харилцан уялдаатай, үр нөлөө бүхий хяналтын механизм болгон төлөвшүүлэх;

2.2.5.Улсын Их Хурлын хянан шалгах үйл ажиллагаанд Улсын Их Хурал дахь цөөнхийн төлөөлөл, иргэний нийгмийн байгууллага, олон нийтийн оролцоог нэмэгдүүлэх, хяналтын үйл ажиллагааг ил тод, нээлттэй болгох;

2.2.6.Улсын Их Хурлын хянан шалгах чиг үүргийн хүрээнд төр, засгийн байгууллагуудаас ирүүлдэг хуулийн хэрэгжилтэд хяналт шинжилгээ, үнэлгээ хийсэн дүн болон бусад мэдээллийн чанар, шуурхай байдлыг сайжруулж, үр нөлөөг дээшлүүлэх;

2.2.7.Ерөнхий хяналтын болон төсвийн хяналтын сонголыг зохион байгуулах арга механизмыг боловсронгуй болгож, төгөлдөржүүлэх.

Хүрэх үр дүн: Парламентын хяналт сайжирч, хуулийн үр нөлөө дээшилсэн байна.

Стратегийн зорилго 3. Улсын Их Хурал төлөөллийн чиг үүргээ үр дүнтэй хэрэгжүүлж, үйл ажиллагааны ил тод, нээлттэй байдлыг хангаж, парламентад итгэх иргэдийн итгэлийг бэхжүүлнэ.

Стратегийн зорилт 3.1. Төлөөллийн ардчиллыг эрхэмлэх, парламентын ил тод байдлыг хангах, иргэдийн төрд итгэх итгэлийг бэхжүүлэх үйл ажиллагааг төгөлдөржүүлэх.

Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ:

3.1.1.Хууль тогтоох, хянан шалгах үйл явцад иргэд, сонгогчид, иргэний нийгмийн байгууллагуудын оролцоог хангах эрх зүйн орчныг бүрдүүлж, оролцооны хэлбэрт тохирсон арга хэрэгслийг /онлайн, биечлэн, төлөөллийн, зөвлөлдөх гэх мэт/ ашигладаг болох;

3.1.2.Жендэрийн тэгш байдлыг хангаж, эмэгтэйчүүдийн улс төрийн оролцоог дэмжих, Улсын Их Хурал дахь эмэгтэй гишүүдийн үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх механизмыг бүрдүүлж, жендэрийн мэдрэмжтэй парламентыг төлөвшүүлэх;

3.1.3.Залуучуудыг улс төрийн болон шийдвэр гаргах түвшинд оролцуулах оролцоог нэмэгдүүлэх, залуучуудын хөгжлийн бодлогыг тодорхойлж, тэдний улс төр, нийгмийн идэвхийг дээшлүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх тогтолцоог бүрдүүлэх;

3.1.4.Төрийн байгууллага болон бусад салбарт олон жил хүчин зүтгэсэн ахмад үеийнхний туршлагаас суралцах, санал, зөвлөгөөг сонсох, төлөөллийн оролцоог хангах;

3.1.5.Улсын Их Хурлын гишүүдийн тойрогтоо ажиллах, сонгогч иргэдтэйгээ байнгын харилцаатай байх боломжийг сайжруулж, орон нутаг дахь бие төлөөлөгчийг чадавхжуулах хөтөлбөр хэрэгжүүлэн, тэднийг мэдээлэл, төсөв хөрөнгө, ажлын байр, ажиллах нөхцөлөөр хангах;

3.1.6.Улсын Их Хурлын гишүүн тогтсон хугацаанд үйл ажиллагааныхаа мэдээллийг иргэд, сонгогчдоор хэлэлцүүлдэг, тэдний үнэлгээ, дүгнэлтийг авч төрийн бодлогод тусгадаг, үр дүнг тайлагнадаг эргэх холбоог бий болгох эрх зүйн зохицуулалтыг боловсронгуй болгох;

3.1.7.Улсын Их Хурлын гишүүний ёс зүйн дүрмийг шинэчилж, хэрэгжилтэд хяналт тавих тогтолцоог бүрдүүлэх;

3.1.8.Хуулийн төслүүд хүний эрхийг хангасан эсэхэд нөлөөллийн үнэлгээ хийж, Хүний эрхийн олон улсын конвенц болон НҮБ-аас хүний эрхийн талаар гаргасан зөвлөмжүүдтэй нийцүүлж баталдаг болох;

3.1.9.Улсын Их Хурлаар батлагдах хууль тогтоомж, бодлогын баримт бичгийн нийгмийн эмзэг бүлгүүдэд нөлөөлөх нөлөөллийг үнэлдэг болж, гарсан дүгнэлтийг хууль тогтоомжид тусган хэрэгжүүлдэг болох;

3.1.10.Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, төлөөлөгчдөөр дамжуулан иргэдийн хууль тогтоомжийн төслийн хэлэлцүүлэгт оролцох эрх зүйн орчныг бүрдүүлж, хэрэгжүүлэх;

3.1.11.Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын дэргэд Улсын Их Хурлын үйл ажиллагааг сурталчлах төв байгуулж, мэдээллийн нэгдсэн сүлжээнд холбон, албан бус боловсролын болон

зайны сургалтын арга, хэлбэрээр иргэдэд хууль, эрх зүйн мэдлэг олгох, хууль тогтоомжийг сурталчлах ажлыг үр нөлөөтэй зохион байгуулах;

3.1.12.Улсын Их Хурлаар хууль тогтоомжийн төслийг хэлэлцэхийн өмнө шаардлагатай тохиолдолд нээлттэй сонсгол зохион байгуулдаг болох, гарсан санал, дүгнэлтийг Байнгын хороодын хуралдаанаар сонсож, гарах шийдвэрт тусгаж байх.

Стратегийн зорилт 3.2. Парламентын үйл ажиллагааг олон нийтэд нээлттэй болгох шаардлагын хүрээнд цахим, дижитал орчин, бүтцийг бүрдүүлэн ашиглах.

Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ:

3.2.1.Улсын Их Хурлын хууль тогтоох үйл ажиллагаанд мэдээллийн технологийн ололтыг нэвтрүүлж, иргэдийн оролцоог дэмжсэн цахим орчин бүрдүүлж, олон нийтэд нээлттэй, ил тод цахим парламент болох;

3.2.2.Улсын Их Хурлын нэгдсэн болон Байнгын хороодын хуралдааны явцын дууны бичлэгийг буулгадаг уламжлалт аргыг дижитал системд шилжүүлж, мэдээллийн шуурхай, чанартай байдлыг хангах системийг нэвтрүүлэх;

3.2.3.Улсын Их Хурлын мэдээлэл, сурталчилгаа, олон нийттэй харилцах үйл ажиллагааны өнөөгийн бүтэц, зохион байгуулалт, чиг үүргийн хэрэгжилтэд үнэлгээ хийж, олон улсын туршлагаас судалж, сайжруулах хөтөлбөр, төсөл боловсруулж хэрэгжүүлэх;

3.2.4.Улсын Их Хурлын нэгдсэн болон Байнгын хороодын хуралдаан, бусад үйл ажиллагааг телевиз, радиогоор нэвтрүүлэх тусгай сувагтай болох асуудлыг судлан шийдвэрлэх;

3.2.5.Улсын Их Хурлын үйл ажиллагааг иргэдэд сурталчлах шаардлагад нийцүүлэн Монголын парламентын музей, аймаг, нийслэл, дүүргийн түвшинд Нээлттэй танхим байгуулж баримтат кино, дүрс бичлэг, үзмэр, гэрэл зураг, архивын нэгж, контент, гарын авлагаар хангах;

3.2.6.Ерөнхий боловсролын сургуулийн сурагчид, их, дээд сургуулийн оюутан залууст зориулсан “Парламентын боловсролын хөтөлбөр” боловсруулж, сургуулиудын сургалтын хөтөлбөрт багтаан хэрэгжүүлэх, Монголын парламентын музейн дэргэд “Парламентын сургалтын танхим” байгуулах, парламентын боловсролын веб сайт ажиллуулах;

3.2.7.Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн хууль, шийдвэрийн төсөл болон Улсын Их Хурлаар батлагдсан хууль, Улсын Их Хурлын бусад шийдвэрийн хэрэгжилтийн талаар олон нийтэд тогтмол мэдээлэх, тэдний санаа бодлыг хүлээн авах “Forum.parliament.mn” цахим хуудсыг шинэчлэн сайжруулж, мэдээллийн урсгалыг нэмэгдүүлэх.

Хүрэх үр дүн:Улсын Их Хурлын үйл ажиллагаа илүү нээлттэй, ил тод болж, хариуцлага сайжирч, Улсын Их Хуралд итгэх иргэдийн итгэл нэмэгдсэн байна.

Стратегийн зорилго 4. Улсын Их Хурлын гадаад харилцааг өргөжүүлж, парламент хоорондын хамтын ажиллагааг хөгжүүлнэ.

Стратегийн зорилт 4.1. *Монгол Улсын энхийг эрхэмлэсэн, нээлттэй, бие даасан, олон тулгуурт гадаад бодлогын хүрээнд парламентын гадаад харилцаа, хамтын ажиллагааг шинэ агуулга, хэлбэрээр баяжуулан хөгжүүлэх.*

Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ:

4.1.1.Улсын Их Хурлын гадаад харилцааны хүрсэн үр дүнг үнэлж, цаашид хэрэгжүүлэх ажлын чиглэлийг тодорхойлох, өндөр, дээд түвшний болон Байнгын хороод, хоёр талын парламентын бүлгүүд хоорондын харилцан айлчлалыг тогтмолжуулах;

4.1.2.Улсын Их Хурлын чадавхыг дээшлүүлэх чиглэлээр Олон улсын парламентын холбоо, Олон улсын парламентын холбооны дэргэдэх Ерөнхий нарийн бичгийн дарга нарын нийгэмлэг, НҮБ болон бусад олон улсын байгууллага, бүс нутгийн парламентын байгууллагуудтай идэвхтэй хамтран ажиллах;

4.1.3.Бүс нутгийн парламентын байгууллагын хурлыг Монгол Улсад зохион байгуулсан сайн туршлагыг үргэлжлүүлж, Олон улсын парламентын холбооны зарим хуралдааныг Монгол Улсад зохион байгуулах.

Стратегийн зорилт 4.2. **Парламентын хамтын ажиллагаагаар дамжуулан улс орны ашиг сонирхолд нийцсэн асуудлыг шийдвэрлэх эрх зүйн орчныг төгөлдөржүүлэх.**

Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ:

4.2.1.Хөрш, гуравдагч хөрш, түншлэлийн харилцаатай улс орнуудын хууль тогтоох байгууллагатай идэвхтэй, тэнцвэртэй хамтран ажиллах, туршлага солилцох хамтын ажиллагааны гэрээ байгуулж ажиллах;

4.2.2.Улсын Их Хурал, Улсын Их Хурлын Тамгын газрын чадавхыг бэхжүүлэхэд чиглэсэн олон улсын сайн туршлагыг нэвтрүүлэх төсөл, хөтөлбөр хэрэгжүүлэх;

4.2.3.Улсын Их Хурлын Стратеги төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх чиглэлээр улс орнуудын туршлагаас суралцах, хамтран ажиллах.

Хүрэх үр дүн:Олон улсын тавцанд Улсын Их Хурлын нэр хүнд дээшилж, байр суурь бэхэжсэн байна.

Стратегийн зорилго 5. Улсын Их Хурлын чадавхыг бэхжүүлж, үйл ажиллагааны үр нөлөөг дээшлүүлнэ.

Стратегийн зорилт 5.1. Парламент үр дүнтэй ажиллах дэд бүтцийг бүрдүүлж, бие даасан байдлыг хангаж бэхжүүлэх.

Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ:

5.1.1. Улсын Их Хурлын болон гишүүдийн хуулиар тогтоосон чиг үүргээ амжилттай хэрэгжүүлэх нөхцөлийг хангах, хууль тогтоох дээд байгууллагынх нь хувьд бэхжүүлэх, иргэддээ нээлттэй засаглалыг төлөвшүүлэх суурь болсон Парламентын ордонтой болох;

5.1.2. Улсын Их Хурлын хууль тогтоох үйл ажиллагааг шинжлэх ухааны үндэслэл бүхий нотолгоонд суурилсан судалгаа, мэдээлэл, лавлагаагаар хангаж дэмжлэг үзүүлэх судалгаа, шинжилгээний хүрээлэн байгуулах асуудлыг шийдвэрлэх;

5.1.3. Парламентын номын сангийн үйлчилгээг өргөжүүлж цахим болон танхимын хэлбэрээр зохион байгуулж, уншлагын, цахим мэдээлэл, лавлагааны үйлчилгээ үзүүлдэг болгох;

5.1.4. Дотоод, гадаад арга хэмжээ зохион байгуулахад дэмжлэг үзүүлэх сургалт, мэдээллийн төвтэй, зочид буудал, албаны сууц бүхий цогцолбор барих асуудлыг судлан шийдвэрлэх;

5.1.5. Улсын Их Хурлын аж ахуй, санхүүгийн бүрэн бие даасан байдлыг хангаж, Улсын Их Хурлын гишүүдийн ажиллах нөхцөл, үйлчилгээ, хангамжийг сайжруулах.

Стратегийн зорилт 5.2. Улсын Их Хурлын дотоод зохион байгуулалт, үйл ажиллагааны чадавхыг дээшлүүлэх.

5.2.1. Улсын Их Хурлын гишүүдэд зориулан Монгол Улсын дотоод, гадаад бодлого, нийгэм, эдийн засгийн хөгжлийн асуудлаарх сургалт, семинарыг төрийн болон иргэний нийгмийн байгууллагууд, мэргэжлийн холбоод, холбогдох байгууллага, эрдэмтэн, судлаачидтай хамтран үе шаттай зохион байгуулдаг болох, арга зүйн дэмжлэг үзүүлж, чадавхыг дээшлүүлэх;

5.2.2. Шинээр сонгогдсон Улсын Их Хурлын гишүүд, тэдгээрийн зөвлөх, туслах, бие төлөөлөгч-туслахуудад зориулсан чиглүүлэх сургалтыг зохион байгуулж, гишүүдийн хууль тогтоох, хянан шалгах мэдлэг, арга зүйг дээшлүүлэх;

5.2.3. Улсын Их Хурлын бүтцийн байгууллагын үйл ажиллагааг боловсронгуй болгож, Байнгын болон бусад хороодын үйл ажиллагааны зохион байгуулалтыг шинэчлэн хөгжүүлэх хөтөлбөр, төсөл хэрэгжүүлэх;

5.2.4.Улсын Их Хурал дахь нам, эвслийн бүлгийн Ажлын албыг бодлогын шийдвэр гаргахад дэмжлэг үзүүлэх чиглэлээр сургалт зохион байгуулах, чадавхыг бэхжүүлэх;

5.2.5.Хууль тогтоох үйл ажиллагаанд оролцогч талуудын хамтын ажиллагааг хялбаршуулж мэдээлэл солилцох, хуулийн төслийн эх дээр ажиллах нэгдмэл, онлайн платформ бий болгох, оролцогч талуудын үүрэг, зарцуулагдах цаг хугацаа, санхүүгийн болон бусад нөөцийг тодорхой төлөвлөх, хэрэгжилтийг хянах мэдээлэл-хяналтын дэд систем байгуулж ашигладаг болох.

Хүрэх үр дүн: Парламент үр дүнтэй ажиллах дэд бүтцийг бүрдүүлж, чадавх нь бэхэжсэн байна.

Стратегийн зорилго 6. Парламентын ажлын мэргэшсэн алба-Улсын Их Хурлын Тамгын газрын чадавхыг дээшлүүлж, үйл ажиллагааны эрх зүйн үндсийг боловсронгуй болгон, олон улсын жишигт хүргэнэ.

Стратегийн зорилт 6.1. Улсын Их Хурлын Тамгын газрын үйл ажиллагааны үр дүнг дээшлүүлж чадавхыг бэхжүүлэхэд шаардлагатай бодлого, эрх зүй, санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх.

Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ:

6.1.1.Улсын Их Хурлын Тамгын газрын хөгжлийн стратеги төлөвлөгөөг боловсруулж, гүйцэтгэлийн зорилт, шалгуур үзүүлэлтийг тогтоон, хэрэгжилтийг цахимаар тооцон хянадаг системийг нэвтрүүлэн хэрэгжүүлэх;

6.1.2.Улсын Их Хурлын болон Улсын Их Хурлын Тамгын газрын үйл ажиллагааг дижитал шилжилтэд шилжүүлэх асуудлыг судлан үе шаттайгаар шийдвэрлэх;

6.1.3.Парламентын үйл ажиллагааг нээлттэй сурталчлах цахим мэдээллийн орчин бүрдүүлж ажиллуулах, иргэдийн хүсэлтийг цахимаар авдаг /E-petition/ системийг нэвтрүүлэх;

6.1.4.Гадаад болон дотоод хамтын ажиллагааг хөгжүүлж, Тамгын газрын ажилтнуудыг богино болон урт хугацааны танилцах, туршлага судлах сургалтад хамруулах, сэлгэн ажиллуулах замаар тэдний чадавхыг сайжруулах;

6.1.5.Улсын Их Хурлын Тамгын газрын ажилтнуудын нийгмийн баталгааг хангах хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлэх;

6.1.6.Улсын Их Хурлын Тамгын газрын хүний нөөцийн хөгжлийн хөтөлбөрийг боловсруулж, өндөр мэдлэг боловсролтой, ажлын өргөн

туршлагатай нөөцөөр бэхжүүлэх онцлог журам, зохицуулалтыг бий болгон мөрдөх;

6.1.7.Улсын Их Хурлын Тамгын газарт цалин хөлс, санхүүжилтийн шинэ журам нэвтрүүлж, Улсын Их Хурал, Тамгын газрын төсөв боловсруулах шатанд Байнгын хороо, хэлтэс, албадын оролцоог нэмэгдүүлэх, хэрэгжилтэд тавих дотоод аудитын хяналтыг сайжруулж эрсдэлийн удирдлагыг хэрэгжүүлэх.

Хүрэх үр дүн: Улсын Их Хурлын Тамгын газрын чадавх бүх талаар сайжирч, цахим /дижитал/ парламент төлөвшсөн байна.

Ард түмний засаглах эрх хангагдаж, парламентын засаглал, парламентат ёс бэхэжсэн байна.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2019 оны 12 дугаар
сарын 20-ны өдөр

Дугаар 107

Улаанбаатар
хот

Хуулийн төсөл буцаах тухай

Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.5 дахь хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Монгол Улсын Засгийн газраас 2019 оны 10 дугаар сарын 08-ны өдөр Улсын Их Хуралд Давс иоджуулж иод дутлаас сэргийлэх тухай хууль хүчингүй болсонд тооцох тухай хуулийн төсөлтэй хамт өргөн мэдүүлсэн Зөрчлийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг нэгдсэн хуралдаанд оролцсон гишүүдийн олонх хэлэлцэх шаардлагагүй гэж үзсэн тул хууль санаачлагчид нь буцаасугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Г.ЗАНДАНШАТАР

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

2019 оны 11 дүгээр
сарын 20-ны өдөр

Дугаар 208

Улаанбаатар
хот

Шүүхийн ёс зүйн хорооны гишүүний албан тушаалаас чөлөөлөх тухай

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 1, Шүүхийн захиргааны тухай хуулийн 32 дугаар зүйлийн 32.5 дахь хэсгийг тус тус үндэслэн ЗАРЛИГ БОЛГОХ нь:

Бүрэн эрхийн хугацаа дуусгавар болсон тул Одонхүүгийн Мөнхсайхан, Эрдэнээгийн Энхтуяа нарыг Шүүхийн ёс зүйн хорооны гишүүний албан тушаалаас чөлөөлсүгэй.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙЛӨГЧ**

**ХАЛТМААГИЙН
БАТТУЛГА**

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

2019 оны 11 дүгээр
сарын 29-ний өдөр

Дугаар 218

Улаанбаатар
хот

Элчин сайдыг тохоон томилох тухай

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Гучин гуравдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 5, Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 3, Дипломат албаны тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.1 дэх хэсэгт заасныг тус тус үндэслэн ЗАРЛИГ БОЛГОХ нь:

Монгол Улсаас Оросын Холбооны Улсад суух Онц бөгөөд Бүрэн эрхт Элчин сайдаар Дуламсүрэнгийн Давааг томилсугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙЛӨГЧ**

**ХАЛТМААГИЙН
БАТТУЛГА**

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2019 оны 7 дугаар
сарын 3-ны өдөр

Дугаар 272

Улаанбаатар
хот

Дүрэм батлах тухай

Дипломат албаны тухай хуулийн 24.2-т заасныг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. “Дипломат ажилтны сахилгын тусгай дүрэм”-ийг хавсралт ёсоор баталсугай.

2. Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан “Дүрэм шинэчлэн батлах тухай” Засгийн газрын 2010 оны 11 дүгээр сарын 10-ны өдрийн 293 дугаар тогтоолыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД**

У.ХҮРЭЛСҮХ

**ГАДААД ХАРИЛЦААНЫ
САЙД**

Д.ЦОГТБААТАР

Засгийн газрын 2019 оны 272 дугаар
тогтоолын хавсралт

ДИПЛОМАТ АЖИЛТНЫ САХИЛГЫН ТУСГАЙ ДҮРЭМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Дипломат ажилтны үйл ажиллагаанд баримтлах зарчим, энэ хүрээнд дагаж мөрдөх ёс зүйн болон сахилгын хэм хэмжээг тогтоох, ёс зүйн болон сахилгын хэм хэмжээ зөрчсөн тухай мэдээлэл, гомдлыг хянан

шийдвэрлэх, ёс зүйн болон сахилгын зөрчилд хариуцлага хүлээлгэхтэй холбогдсон харилцааг энэ дүрмээр зохицуулна.

1.2. Энэ дүрэм нь төрийн албаны болон дипломат албаны хууль тогтоомжид заасан шаардлагыг хангасны үндсэн дээр гадаад харилцааны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага (цаашид “яам” гэх)-д болон Дипломат төлөөлөгчийн газар (цаашид “ДТГ” гэх)-т дипломат албан тушаал эрхэлж байгаа, дипломат ажилтны тангараг өргөсөн дипломат ажилтанд үйлчилнэ.

1.3. Төрийн албаны болон дипломат албаны хууль тогтоомжид заасан шаардлагыг хангасны үндсэн дээр яам, ДТГ-т ажиллаж байгаа төрийн захиргааны албан хаагч болон үйлчилгээ, техникийн ажилтанд энэ дүрэм нэгэн адил үйлчилнэ.

1.4. Энэ дүрмийн 1.2, 1.3-т заасан ажилтан, албан хаагч төрийн албаны болон дипломат албаны хууль тогтоомжоор хүлээсэн нийтлэг үүргээ биелүүлж, хориглосон үйл ажиллагаа явуулахгүй байхаас гадна мөн дүрмээр тогтоосон ёс зүйн болон сахилгын хэм хэмжээг мөрдөж, зөрчсөн тохиолдолд ёс зүйн болон сахилгын хариуцлага хүлээнэ.

1.5. Гадаад харилцааны асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн, дэд сайд, Төрийн нарийн бичгийн дарга, яамны зохион байгуулалтын нэгжийн захирал, дэд захирал, дарга (цаашид хамтад нь “яамны удирдах албан тушаалтан” гэх), ДТГ-ын тэргүүн энэ дүрмээр тогтоосон ёс зүйн болон сахилгын хэм хэмжээг манлайлан мөрдөж, ажилтан, албан хаагчдаас мөрдөж ажиллахыг шаардах, хяналт тавих, энэ дүрэм хэрэгжих нөхцөлийг бүрдүүлэх үүрэгтэй бөгөөд энэ үүргээ зохих ёсоор биелүүлээгүй тохиолдолд ёс зүйн болон сахилгын хариуцлага хүлээнэ.

1.6. Энэ дүрэмд заасан “гэр бүлийн гишүүн” гэдэгт энэ дүрмийн 1.2, 1.3-т заасан ажилтан, албан хаагчийн эхнэр, эсхүл нөхөр, суугаа орны хууль тогтоомжоор гэр бүлийн гишүүн гэж зөвшөөрөгдсөн насны төрсөн, дагавар, үрчлэн авсан хүүхэд, гэрлэгчдийн эцэг, эх, ах, эгч, дүү хамаарна.

Хоёр. Дипломат ажилтны үйл ажиллагаанд баримтлах зарчим

2.1. Дипломат ажилтан нь албан тушаалын бүрэн эрх, чиг үүргээ хэрэгжүүлэхдээ Монгол Улсын Үндсэн хууль, холбогдох бусад хууль тогтоомжоор тогтоосон дараахь зарчмыг үйл ажиллагаандаа баримтална:

- 2.1.1. хууль дээдлэх;
- 2.1.2. ард түмэнд үйлчлэх;
- 2.1.3. төрийн болон дипломат албаны эрх ашгийг нэн тэргүүнд тавих;
- 2.1.4. захирах, захирагдах ёсыг баримтлах;
- 2.1.5. ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид байх;
- 2.1.6. төрийн болон албаны, хувь хүний нууцыг хадгалах, хамгаалах;

2.1.7. улс төрийн нам, эвслийн үйл ажиллагаанаас ангид байх.

Гурав. Дипломат ажилтны ёс зүйн болон сахилгын хэм хэмжээ

3.1. Энэ дүрмийн 2.1.1-2.1.7-д заасан зарчмын хүрээнд дипломат ажилтан үйл ажиллагаандаа дагаж мөрдөх, баримтлах дор дурдсан соёл, зан үйл, дэг журам, сахилга, шаардлага (үйлдэл, эс үйлдэхүй)-ыг дипломат ажилтны ёс зүйн болон сахилгын хэм хэмжээ гэнэ.

3.2. Дипломат ажилтан энэ дүрмийн 2.1.1-д заасан хууль дээдлэх зарчмын хүрээнд дараахь хэм хэмжээг баримтална:

3.2.1. төрийн болон дипломат албаны үйл ажиллагаанд үзэл бодол, зан үйл, үг, үйлдлээрээ Монгол Улсын Үндсэн хууль, бусад хуулийг дээдлэх;

3.2.2. хууль тогтоомж болон албан тушаалын тодорхойлолтод заасан зорилго, зорилт, чиг үүргээ хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай хууль тогтоомжийн мэдлэгтэй байх;

3.2.3. боловсруулсан болон хянасан баримт бичгийн төсөл, баталсан болон албажуулсан баримт бичиг нь хуулийн үндэслэлтэй, албан хэрэг хөтлөлтийн шаардлагад нийцсэн байх;

3.2.4. Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын олон улсын гэрээ, Төрийн албаны тухай хууль, Дипломат албаны тухай хууль болон холбогдох бусад хууль тогтоомж, дипломат албаны хэмжээнд дагаж мөрдөх дүрэм, журмаар тогтоосон дипломат ажилтны үүрэг, үйл ажиллагаанд хориглох зүйл, ёс зүйн болон сахилгын хэм хэмжээний талаар бүрэн мэдлэгтэй байж, дагаж мөрдөх, зөрчсөн тохиолдолд ёс зүйн болон сахилгын хариуцлага хүлээх чадвартай байх;

3.2.5. яам, ДТГ-ын удирдах албан тушаалтан болон харьяа дээд шатны албан тушаалтны зөвхөн хуульд нийцсэн шийдвэрийг биелүүлэх, шийдвэр нь хууль бус гэж үзсэн тохиолдолд яаманд ажиллаж байгаа дипломат ажилтан Төрийн нарийн бичгийн даргад, ДТГ-т ажиллаж байгаа дипломат ажилтан яамны чиглэлийн газрын захиралд саналаа тавьж шийдвэрлүүлэх;

3.2.6. жендэрийн болон бусад бүх төрлийн ялгаварлан гадуурхалт, бэлгийн дарамт үүсгэхээс урьдчилан сэргийлэх, энэ төрлийн үйлдлээс ангид байх.

3.3. Дипломат ажилтан энэ дүрмийн 2.1.2-т заасан ард түмэнд үйлчлэх зарчмын хүрээнд дараахь хэм хэмжээг баримтална:

3.3.1. Монгол Улсын иргэн, гадаадын иргэн болон харьяалалгүй хүн, хуулийн этгээд (цаашид хамтад нь “үйлчлүүлэгч” гэх)-д төрийн болон консулын үйлчилгээ үзүүлэх харилцааг зохицуулсан хууль тогтоомжийн мэдлэгтэй байх;

3.3.2. үйлчлүүлэгчид үйлчилгээ хэрхэн авах талаар зөвлөгөө өгөх;

3.3.3. төрийн болон консулын үйлчилгээ үзүүлсний төлөө, эсхүл үйлчилгээ үзүүлэхээс үндэслэлгүйгээр татгалзах замаар үйлчлүүлэгчээс хууль тогтоомжийн дагуу тогтоосноос бусад нэмэлт хураамж, төлбөр, хөлс, бэлэг, шан харамж, хөнгөлөлттэй үйлчилгээ, зээл авахгүй, шаардахгүй, бусад хангамж эдлэхгүй байх;

3.3.4. холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу тогтоосон хугацаа, стандарт, шаардлагад нийцүүлэн үйлчилгээг чанартай, хүртээмжтэй, чирэгдэлгүй, хөнгөн шуурхай хүргэх;

3.3.5. үйлчлүүлэгчтэй эелдэг соёлтой, адил тэгш, хүлээцтэй, хүндэтгэлтэй харилцаж, буруу үг хэллэг хэрэглэхгүй, бүдүүлэг зан авир гаргахгүй байх, бусдын нэр төр, алдар хүндийг гутаан доромжлохыг цээрлэх, аливаа хэлбэрээр ялгаварлан гадуурхахгүй байх;

3.3.6. харьяа дээд шатны албан тушаалтны зөвшөөрсөн болон үйлчилгээ үзүүлэхтэй холбоотойгоос бусад тохиолдолд үйлчилгээний тогтсон цагаар ажлын байраа орхиж явахгүй байх, үйлчлүүлэгчийг шалтгаангүйгээр хүлээлгэж, цагийг нь үрэхгүй байх;

3.3.7. ДТГ-т ажиллах хугацаандаа иргэн, хуулийн этгээдийн зөрчигдсэн хууль ёсны эрх, эрх чөлөө, ашиг сонирхлыг Дипломат харилцааны тухай Венийн конвенц, Консулын харилцааны тухай Венийн конвенц, олон улсын бусад гэрээ, суугаа улсын хууль тогтоомжоор зөвшөөрөгдсөн хүрээнд хамгаалж ажиллах;

3.3.8. үйлчлүүлэгчээс гаргасан өргөдөл, гомдлыг хууль тогтоомжоор тогтоосон хугацаанд нь судлан, хэрхэн шийдвэрлэсэн талаар үндэслэл бүхий хариу өгөх;

3.3.9. үйлчлүүлэгчээс гаргасан санал, өргөдөл, гомдлын дагуу ажил үүргийн гүйцэтгэлээ сайжруулах хариу үйлдэл хийх, энэ тухайгаа харьяа дээд шатны албан тушаалтан болон үйлчлүүлэгчид мэдээлэх.

3.4. Дипломат ажилтан энэ дүрмийн 2.1.3-т заасан төрийн болон дипломат албаны эрх ашгийг нэн тэргүүнд тавих зарчмын хүрээнд дараахь хэм хэмжээг баримтална:

3.4.1. өргөсөн тангарагтаа үнэнч байж, төрийн болон дипломат албаны нэр хүндийг эрхэмлэн дээдлэх;

3.4.2. яам, ДТГ-ын зорилго, зорилт, чиг үүргийг хэрэгжүүлэх хүрээнд явуулж байгаа бодлого, үйл ажиллагааг эсэргүүцэхгүй, үндэслэлгүй мэдээ, мэдээлэл тараахгүй байх;

3.4.3. гадаад улсад албан томилолтоор ажиллахдаа Монгол Улсын төрийн байгуулал, байгууламж болон төрийн өндөр албан тушаалтны эсрэг агуулга бүхий үг хэлэхгүй, ярилцлага өгөхгүй, ийм утгатай материал хэвлэлд өгөхгүй, нийтлүүлэхгүй, бусдаас уг үйл ажиллагааг явуулахыг үйлдэл, эс үйлдэхгүйгээр шаардахгүй байх;

3.4.4. яамнаас ДТГ-т өгсөн үүрэг, даалгавар, чиглэлийг хэрэгжүүлж ажиллах, гүйцэтгэсэн ажлын талаар тогтоосон хугацаанд нь хариу мэдэгдэх;

3.4.5. консулын үйлчилгээ үзүүлэхтэй холбоотойгоос бусад төрийн болон албаны нууцад хамаарах мэдээллийг аливаа хэлбэрээр бусдад дамжуулах, албаны баримт бичгийг зориулалтын бусаар болон хувийн ашиг сонирхолд нийцүүлэн ашиглах, санаатайгаар устгахыг хориглох;

3.4.6. хүндэтгэн үзэх шалтгаантайгаас бусад тохиолдолд томилсон аливаа дипломат албан тушаал (ажлын байр)-д ажиллахад бэлэн байх, томилогдсон тохиолдолд томилсон хугацаанд очих;

3.4.7. албан тушаал, ажлын байр өөрчлөгдөх тухай бүрт хариуцсан ажлын холбогдолтой бүх баримт бичиг, компьютерт хадгалагдаж буй мэдээлэл, цахим шуудан зэргийг хөтлөх хэргийн нэрийн жагсаалтын дагуу хүлээлцэж, энэ тухай тэмдэглэл үйлдэх;

3.4.8. ДТГ-т ажиллах томилолтын хугацаа дуусгавар болсон, эсхүл энэ дүрмийн дагуу ёс зүйн болон сахилгын шийтгэл хүлээсэн үндэслэлээр яамнаас эгүүлэн татсан хугацаанд эх орондоо бүрмөсөн буцаж ирэх;

3.4.9. албан үүргээ хэрэгжүүлэх хүрээнд өөрийн мэдлэг, мэргэшил, ур чадвараа байнга хөгжүүлж, хийсэн ажлын гүйцэтгэл, үр дүнгийн төлөө хариуцлага хүлээх;

3.4.10. удирдлагын санаа бодолд нийцэх эсэхийг үл харгалзан тэдгээрийн гаргах шийдвэрээс үүдэн гарч болзошгүй үр дагавар, сөрөг талыг урьдчилан анхааруулж байх;

3.4.11. гадаад улсад албан томилолтоор ажиллахдаа эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтны баталсан удирдамж болон дипломат ёслолын журмыг баримтлах;

3.4.12. ДТГ-т ажиллах хугацаанд албан үүргээ гүйцэтгэж байхдаа болон гадаад улсад албан томилолтоор ажиллахдаа мөрийтэй тоглоом (казино) тоглохгүй, энэ төрлийн үйлчилгээний газраар үйлчлүүлэхгүй байх;

3.4.13. харьяа дээд шатны албан тушаалтанд хүндэтгэн үзэх шалтгаанаа урьдчилан мэдэгдэж зөвшөөрөл авснаас бусад тохиолдолд ажилдаа цагтаа ирэх, ажил таслахгүй байх;

3.4.14. ажлын цагийг бүрэн, үр бүтээлтэй ашиглах, харьяа дээд шатны албан тушаалтанд хүндэтгэн үзэх шалтгаанаа урьдчилан мэдэгдэж зөвшөөрөл авснаас бусад тохиолдолд ажлын цагаар ажлын байраа орхиж явахгүй байх;

3.4.15. ажлын цагаар бусдын ажлын байр, ажиллах орчинд зөвшөөрөлгүй нэвтрэх, саад болох, шалтгаангүйгээр ажлыг нь тасалдуулахгүй байх;

3.4.16. албан үүргээ гүйцэтгэж байхдаа буюу ажлын байрандаа албаны зохистой хувцас өмсөж, этгээд байдлаар хувцаслахгүй байх;

3.4.17. албан ёсны хүндэтгэлийн арга хэмжээнээс бусад тохиолдолд албан үүргээ гүйцэтгэж байхдаа болон ажлын байрандаа согтууруулах ундаа хэрэглэхгүй, нэвтрүүлэхгүй байх;

3.4.18. яам, ДТГ-ын ажлын байрны зөвшөөрөгдсөн цэгээс бусад ажлын байрны дотоод орчинд утаат тамхи татахгүй байх;

3.4.19. дипломат болон албан паспорт эзэмших, ашиглах, хадгалах журмыг мөрдөх, яаманд ажиллах хугацаандаа өөрийн болон гэр бүлийн гишүүний зохих ангиллын паспортыг Төрийн захиргааны удирдлагын газрын хүний нөөцийн ажилтанд, ДТГ-д ажиллах хугацаандаа тухайн ДТГ-ын тэргүүнд хадгалуулж байх;

3.4.20. суугаа болон хавсран суугаа улсаас өөр улс болон эх орондоо албан болон хувийн хэргээр зорчих тохиолдолд ДТГ-ын тэргүүн нар Төрийн нарийн бичгийн даргад, ДТГ-ын бусад ажилтан тэргүүнтэйгээ зөвшилцөн Төрийн захиргааны удирдлагын газарт урьдчилан мэдэгдэж, зөвшөөрөл авсны үндсэн дээр зорчих;

3.4.21. ДТГ-т ажиллах хугацаандаа өөрөө болон гэр бүлийн гишүүн нь Дипломат харилцааны тухай Венийн конвенц, Консулын харилцааны тухай Венийн конвенц, бусад олон улсын гэрээ, суугаа улсын холбогдох хууль тогтоомжийг дагаж мөрдөх, зөрчсөн тохиолдолд энэ тухайгаа тухайн ДТГ-ын тэргүүнд үнэн зөв мэдэгдэх, зөрчлийн улмаас үүссэн торгууль, төлбөрийг төлж барагдуулах, эдгээртэй адилтгах санхүүгийн бусад үүргийг биелүүлэх;

3.4.22. Монгол Улсын болон дипломат албаны нэр хүндэд харш, ноцтой аливаа үйлдэл гаргахгүй байх, дипломат эрх ямба, дархан эрхээ урвуулан ашиглахгүй байх, энэ хүрээнд:

3.4.22.1. дипломат ажилтан болон гэр бүлийн гишүүн нь тамхи болон бусад бараа бүтээгдэхүүнийг хувийн ашиг хонжоо олох зорилгоор олон улсын хил, гаалиар зөвшөөрөгдсөн хэмжээнээс илүү хэмжээгээр нэвтрүүлэх буюу нэвтрүүлэхийг завдах, тээвэрлэх, хууль бусаар худалдах үйл ажиллагаанд аливаа хэлбэрээр оролцохгүй байх;

3.4.22.2. дипломат ажилтан болон гэр бүлийн гишүүн нь мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодис (хар тамхи)-ыг хууль бусаар олж авах, бэлтгэх, боловсруулах, хадгалах, тээвэрлэх, олон улсын хил, гаалиар нэвтрүүлэх буюу нэвтрүүлэхийг завдах үйл ажиллагаанд аливаа хэлбэрээр оролцохгүй байх;

3.4.22.3. дипломат ажилтан болон гэр бүлийн гишүүн нь дипломат болон албан паспорт эзэмших, ашиглах, хадгалах журмыг

зөрчих, дипломат дугаар бүхий автомашин, дипломат элчийн зар, дипломат ачаа тээшийн хэвлэмэл хуудас, байгууллагын хэвлэмэл хуудас, тамга, тэмдэг зэргийг ашиг хонжоо олох зорилгоор хууль бусаар ашиглах, бусдад дамжуулах, ашиглуулах, үрэгдүүлэх, хуурамчаар үйлдэх болон эдгээртэй адилтгах бусад үйлдэл хийхгүй байх, энэ төрлийн ажиллагаанд аливаа хэлбэрээр оролцохгүй байх.

3.5. Дипломат ажилтан энэ дүрмийн 2.1.4-т заасан захирах, захирагдах ёсыг баримтлах зарчмын хүрээнд дараахь хэм хэмжээг баримтална:

3.5.1. өөрийн удирдлагад ажилладаг ажилтан, албан хаагчдын өмнө нэр хүнд, ажил хэргээрээ манлайлан үлгэрлэж, мэргэшсэн удирдлагаар хангах;

3.5.2. хамт олны дотор ажил хэрэгч сэтгэл зүйн уур амьсгалыг бүрдүүлэх;

3.5.3. хамт олны дунд ашиг сонирхлын зөрчил үүсэхээс урьдчилан сэргийлэх, зөрчлийг зохицуулах;

3.5.4. өөрийн удирдлагад ажилладаг ажилтныг дарамтлах, эрхшээлдээ байлгах, айлган сүрдүүлэх, хясан боогдуулах буюу хавчин гадуурхах зэргээр албаны хэвийн харилцааг алдагдуулахгүй байх;

3.5.5. өөрийн удирдлагад болон хамт ажилладаг ажилтны үйл ажиллагаанд хууль бусаар нөлөөлөх, саад болох, хууль тогтоомжид нийцээгүй үүрэг, даалгавар өгөх, биелүүлэхийг шаардахгүй байх;

3.5.6. өөрийн удирдлагад болон хамт ажилладаг ажилтантай эелдэг соёлтой, адил тэгш, хүлээцтэй, хүндэтгэлтэй харилцаж, буруу үг хэллэг хэрэглэхгүй, бүдүүлэг зан авир гаргахгүй байх, тэдгээрийн хувийн болон гэр бүлийн нууц, нэр төр, алдар хүндийг нь эрхэмлэж, гутаан доромжлохгүй байх;

3.5.7. яам, ДТГ-ын удирдах албан тушаалтан болон харьяа дээд шатны албан тушаалтнаас гаргасан хууль тогтоомжид нийцсэн шийдвэр, өгсөн үүрэг, даалгаврыг цаг тухайд нь, эсхүл тогтоосон хугацаанд нь мэргэжлийн өндөр түвшинд чанартай биелүүлэх;

3.5.8. яам, ДТГ-ын удирдах албан тушаалтан болон харьяа дээд шатны албан тушаалтныг төрийн бодлого боловсруулах, асуудал шийдвэрлэх, шийдвэр гаргахад нь хуульд нийцсэн, нотолгоонд тулгуурласан, үндэслэл бүхий үнэн зөв мэдээлэл, мэргэшлийн зөвлөгөөгөөр хангах;

3.5.9. албаны ажилд шаардлагатай мэдээллийг санаатайгаар нуун дарагдуулах, удирдлагын шийдвэр гаргах үйл ажиллагаанд үйлдэл, эс үйлдэхүйгээр саад учруулахгүй байх;

3.6. Дипломат ажилтан энэ дүрмийн 2.1.5-д заасан ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид байх зарчмын хүрээнд дараахь хэм хэмжээг баримтална:

3.6.1. ард түмнийхээ эрх ашгийг хувийн ашиг сонирхлоос ямагт дээгүүр тавьж, өөрт олгогдсон бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхдээ ашиг сонирхлын зөрчил үүсгэж болзошгүй аливаа нөхцөл байдлаас урьдчилан сэргийлэх;

3.6.2. Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн дагуу хүлээсэн үүрэг, уг хуулиар тавигдсан хориглолт, хязгаарлалтыг мөрдөн ажиллах;

3.6.3. Монгол Улсын олон улсын гэрээ, гадаад улсын болон олон улсын байгууллагын шугамаар харилцан тохиролцсон албан томилолт, мөн яам, ДТГ-ын удирдах албан тушаалтан болон харьяа дээд шатны албан тушаалтны зөвшөөрснөөс бусад тохиолдолд гадаад, дотоодын иргэн, хуулийн этгээд, байгууллагын зардлаар гадаад, дотоодод зорчихгүй байх;

3.6.4. яам, ДТГ-ын удирдах албан тушаалтан болон харьяа дээд шатны албан тушаалтны зөвшөөрснөөс бусад тохиолдолд албан тушаалын тодорхойлолтод заасан чиг үүрэгт нь хамааралгүй ажлаар дотоод, гадаад улсад албан томилолтоор ажиллахгүй байх;

3.6.5. гадаад улсын төрийн дээд цол, одон, медаль, төрийн бусад шагнал авах тухайгаа мэдсэн даруйдаа холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтанд мэдэгдэж, зөвшөөрөл авсны үндсэн дээр авах;

3.6.6. гадаад улсын төрийн байгууллагын албан хаагчтай хувийн хэргээр уулзах тохиолдолд яаманд ажиллах хугацаандаа Төрийн захиргааны удирдлагын газрын нууц хамгаалах ажилтанд, ДТГ-т ажиллах хугацаандаа тухайн ДТГ-ын тэргүүнд тухай бүр урьдчилан бичгээр мэдэгдэж байх;

3.6.7. албан тушаалын байдлаа ашиглан өөрийн удирдлагад болон хамт ажилладаг, эсхүл үйл ажиллагаанд нь хяналт тавьдаг ажилтнаар албан үүрэгтэй нь холбоогүй хувийн ашиг сонирхолд нийцсэн ажил, үүрэг гүйцэтгүүлэх, хууль бус шаардлага тавих, өөртөө буюу бусдад ашиг хонжоо олох үйлдэл, эс үйлдэхүй хийлгэхээр дарамт, шахалт үзүүлэхгүй байх;

3.6.8. дипломат албан тушаал, цол дэвших, ДТГ-т томилогдох, томилолтын хугацаа сунгах ажиллагаанд хувийн ашиг сонирхолд нийцсэн шийдвэр гаргуулах зорилгоор яамны удирдах албан тушаалтанд Ерөнхийлөгч, Улсын Их Хурлын дарга, гишүүн, Ерөнхий сайд, төсвийн

ерөнхийлөн захирагч, болон улс төрийн удирдах албан тушаалтнаар дарамт, шахалт үзүүлэхгүй, аливаа хэлбэрээр нөлөөлөхгүй байх;

3.6.9. хийсэн ажлын гүйцэтгэл, үр дүнгийн хангалтгүй үнэлгээ авсан, эсхүл ёс зүйн болон сахилгын шийтгэл хүлээнэс хойш 1 жилийн хугацаанд аливаа шагнал, урамшуулалд өөрөө болон бусдаар уламжлуулан өөрийгөө нэр дэвшүүлэхгүй байх;

3.6.10. яамны нэг газар, нэгжид хамаарал бүхий этгээдтэй хамт ажиллах нөхцөл байдал үүсэхээс урьдчилан сэргийлэх, үүссэн тохиолдолд энэ тухайгаа Төрийн нарийн бичгийн даргад урьдчилан бичгээр мэдэгдэж шийдвэрлүүлэх;

3.6.11. ДТГ-ын тэргүүн өөрийн эхнэр, эсхүл нөхрийг тухайн ДТГ-т нягтлан бодогчоор ажиллуулахгүй байх;

3.6.12. өөрийн болон эхнэр, эсхүл нөхөр, суугаа орны хууль тогтоомжоор гэр бүлийн гишүүн гэж зөвшөөрөгдсөн насны төрсөн, дагавар, үрчлэн авсан хүүхдийн иргэний харьяалалд өөрчлөлт орсон, эсхүл байнга оршин суугчийн эрх зүйн статустайгаар гадаад улсад оршин суух болсон тохиолдолд энэ тухайгаа Төрийн нарийн бичгийн даргад тухай бүр бичгээр үнэн зөв мэдүүлэх;

3.6.13. яам, ДТГ-ын өмч хөрөнгө болох эд хөрөнгө, техник хэрэгсэл, санхүүгийн эх үүсвэр, мэдээллийн хангамж болон албаны мэдээллийг хувьдаа завшихгүй, бусдад ийм боломж олгохгүй байх;

3.6.14. яам, ДТГ-ын өмч хөрөнгө болох эд хөрөнгө (үүнд гар утас, зөөврийн компьютер хамаарна), техник хэрэгсэл, автомашин болон орон сууцыг зөв, гамтай, цэвэр нямбай байдлаар ашиглах, зохих журам, норматив хэмжээний хүрээнд хувийн хэрэгцээнд ашиглах, шаардлагатай тохиолдолд учирсан хохирлыг барагдуулах;

3.6.15. албаны харилцаанд зөвхөн тухайн ажилтанд зориулан үүсгэсэн яам, ДТГ-ын албан ёсны цахим шуудангийн хаяг ашиглах, ашиглалтын явцад харилцсан албаны бүх цахим шууданг устгахгүй байх, өөр ажилд томилогдсон тохиолдолд дараагийн ажилтанд хүлээлгэн өгөх;

3.6.16. хувийн facebook, twitter зэрэг олон нийтийн сүлжээний хаягт яамны бэлгэдлийг ашиглахгүй байх, хүлээн зөвшөөрөхүйц хэм хэмжээнд албаны мэдээллийг байршуулах, түгээх;

3.6.17. яам, ДТГ-ын удирдах албан тушаалтан болон харьяа дээд шатны албан тушаалтанд урьдчилан мэдэгдсэний үндсэн дээр төрийн болон дипломат бодлого, үйл ажиллагаа, улс төр, худалдаа, эдийн засаг, нийгмийн аливаа асуудлаар ном, товхимол, нийтлэл хэвлэн нийтлүүлэх, олон нийтийн хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр яриа, ярилцлага өгөх;

3.6.18. энэ дүрмийн 3.4.20-д заасны дагуу зөвшөөрөл авсны үндсэн дээр суугаа улсаас өөр улс болон эх орондоо хувийн хэргээр

зорчихдоо зардлаа өөрөө хариуцах;

3.6.19. албан тушаалын тодорхойлолтын шаардлагад тавигдах боловсрол, мэргэжил, мэргэшил, туршлага, ур чадварын шаардлагыг хангаж буй эсэхийг нотлох баримт бичгийг бүрэн, үнэн зөвөөр бүрдүүлж өгөх;

3.6.20. тогтоосон журмыг зөрчиж бэлэг, дурсгалын зүйл авахгүй байх, яам, ДТГ-ын удирдах албан тушаалтан болон харьяа дээд шатны албан тушаалтны зөвшөөрөлгүйгээр иргэн, хуулийн этгээд, төрийн бус байгууллага, дотоодын улс төрийн нам, эвсэл, хөдөлгөөнөөс аливаа шагнал, өргөмжлөл, авахгүй байх.

3.7. Дипломат ажилтан энэ дүрмийн 2.1.6-д заасан төрийн болон албаны, хувь хүний нууцыг хадгалах, хамгаалах зарчмын хүрээнд дараахь хэм хэмжээг баримтална:

3.7.1. төрийн болон албаны, хувь хүний нууцын хууль тогтоомжийн мэдлэгтэй байж, хэрэгжүүлж ажиллах;

3.7.2. албан үүргээ гүйцэтгэж байхдаа болон тухайн албан тушаалаас чөлөөлөгдсөнөөс хойших хугацаанд Төрийн болон албаны нууцын тухай хууль, Хувь хүний нууцын тухай хуулиар хамгаалагдсан нууцыг хадгалах, задруулахгүй байх, хувийн болон бусдын ашиг сонирхлын төлөө ашиглахгүй, албан ёсны аливаа мэдээллийг эрх бүхий албан тушаалтны зөвшөөрөлгүйгээр тараахгүй байх.

3.8. Дипломат ажилтан энэ дүрмийн 2.1.7-д заасан улс төрийн нам, эвслийн үйл ажиллагаанаас ангид байх зарчмын хүрээнд дараахь хэм хэмжээг баримтална:

3.8.1. дипломат алба хаших хугацаандаа улс төрийн аливаа нам, эвсэл, хөдөлгөөнөөс аливаа үүрэг хүлээхгүй байж, нөлөөлөлд автахгүй төвийг сахих;

3.8.2. төрийн бодлого, үйл ажиллагааг эсэргүүцсэн аливаа жагсаал, цуглаанд оролцохгүй, мэдээ, мэдээлэл тараахгүй, ажил хаялт зохион байгуулахгүй байх;

3.8.3. хэрэв улс төрийн намын гишүүн бол дипломат албан тушаалд томилогдохоос өмнө намын гишүүнээс түдгэлзэж, энэ тухайгаа Төрийн захиргааны удирдлагын газарт болон харьяалах намдаа албан ёсоор бичгээр мэдэгдэх, улс төрийн нам, эвсэл, хөдөлгөөний сонгуульт албан тушаалд томилогдох бол томилогдохоос өмнө дипломат албан тушаалаас холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу чөлөөлөгдсөн байх;

3.8.4. хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр болон цахим хуудас, хувийн facebook, twitter зэрэг олон нийтийн сүлжээний хэрэгслээр төрийн

бодлоготой холбоотой асуудлаар хувийн байр суурь, улс төрийн үзэл бодлоо илэрхийлэх, улс төрийн нам, эвсэл, хөдөлгөөн, нэр дэвшигчийн талаар эерэг, сөрөг мэдээ, мэдээлэл түгээхгүй байх;

3.8.5. хэвлэл, мэдээллийн хэрэгслээр төр, засгийн бодлоготой холбогдсон асуудлаар зөвхөн албан ёсны байр суурийг илэрхийлэх.

Дөрөв. Дипломат ажилтны ёс зүйн хэм хэмжээг зөрчсөн тохиолдолд хүлээлгэх хариуцлага

4.1. Энэ дүрмийн 3.2.1-3.2.5, 3.3.1, 3.3.2, 3.3.4-3.3.9, 3.4.1, 3.4.4, 3.4.9, 3.4.10, 3.4.12-3.4.16, 3.4.18-3.4.20, 3.5.1-3.5.8, 3.6.1, 3.6.3-3.6.6, 3.6.10, 3.6.12-3.6.18, 3.8.5-д заасан хэм хэмжээг дипломат ажилтны ёс зүйн хэмжээ гэж үзнэ.

4.2. Энэ дүрмийн 4.1-д заасан ёс зүйн хэм хэмжээг зөрчсөн үйлдэл, эс үйлдэхгүйг ёс зүйн зөрчил гэх бөгөөд ёс зүйн хэм хэмжээг зөрчсөн дипломат ажилтанд зөрчлийн шинж байдлыг харгалзан дараахь ёс зүйн шийтгэл ногдуулна:

4.2.1. уучлал гуйхыг үүрэг болгох;

4.2.2. сануулах.

4.3. Энэ дүрмийн 4.2.1, 4.2.2-т заасан ёс зүйн шийтгэлийг заавал дэс дараалан хэрэглэхийг шаардахгүй.

4.4. Дипломат ажилтан энэ дүрмийн 3.4.13, 3.4.14-т заасан ёс зүйн хэм хэмжээг зөрчсөн тохиолдолд ажлын цагийг бүрэн ашиглаагүй хугацааны цалин хөлсийг суутган тооцож болно.

4.5. Дипломат ажилтан энэ дүрмийн 4.1-д заасан ёс зүйн хэм хэмжээг зөрчсөн үйлдэлдээ дүгнэлт хийж, дипломат албан тушаалаас сайн дураараа буюу өөрийн хүсэлтээр чөлөөлөгдөж болох бөгөөд ийнхүү чөлөөлөгдөх нь ёс зүйн хариуцлага хүлээсэнд тооцогдоно.

4.6. Ёс зүйн шийтгэл хүлээсэн дипломат ажилтан зөрчлийн улмаас Монгол Улсын болон дипломат албаны нэр хүндэд учруулсан хохирол (биет бус), үйлчлүүлэгч, яам, ДТГ-т учруулсан хохирлыг барагдуулах үүрэгтэй.

4.7. Энэ дүрмийн 4.1-д заасан ёс зүйн хэм хэмжээг зөрчсөн зөрчлийг илрүүлснээс хойш 6 сар, зөрчил гаргаснаас хойш 12 сараас илүү хугацаа өнгөрсөн бол ёс зүйн шийтгэл ногдуулж болохгүй.

4.8. Дипломат ажилтан ёс зүйн шийтгэл хүлээлгэсэн өдрөөс хойш 6 сарын дотор ёс зүйн шийтгэл дахин хүлээгээгүй бол түүнийг ёс зүйн шийтгэлгүйд тооцно.

4.9. Ёс зүйн шийтгэлтэйд тооцогдох хугацаандаа дахин ёс зүйн зөрчил үйлдсэн бол энэ нь тухайн дипломат ажилтанд сахилгын шийтгэл хүлээлгэх, ДТГ-т ажиллаж байгаа дипломат ажилтныг хугацаанаас нь өмнө эгүүлэн татах үндэслэл болно.

4.10. Дипломат ажилтанд ёс зүйн шийтгэл хүлээлгэсэн шийдвэрийг өөрт нь танилцуулж, хувийн хэрэгт нь хадгалах бөгөөд яам, ДТГ-ын нийт албан хаагчдад цахим шуудангаар мэдээлнэ.

Тав. Дипломат ажилтны сахилгын хэм хэмжээг зөрчсөн тохиолдолд хүлээлгэх хариуцлага

5.1. Энэ дүрмийн 3.2.6, 3.3.3, 3.4.2, 3.4.3, 3.4.5-3.4.8, 3.4.11, 3.4.17, 3.4.21, 3.4.22.1-3.4.22.3, 3.5.9, 3.6.2, 3.6.7-3.6.9, 3.6.11, 3.6.19, 3.6.20, 3.7.1, 3.7.2, 3.8.1-3.8.4-т заасан хэм хэмжээг дипломат ажилтны сахилгын хэм хэмжээ гэж үзнэ.

5.2. Төрийн албаны тухай хуулийн 37, 39 дүгээр зүйл, Дипломат албаны тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийг зөрчсөн, мөн энэ дүрмийн 5.1-д заасан хэм хэмжээг зөрчсөн үйлдэл, эс үйлдэхүйг сахилгын зөрчил гэх бөгөөд сахилгын хэм хэмжээг зөрчсөн дипломат ажилтанд зөрчлийн шинж байдлыг харгалзан дараахь сахилгын шийтгэл ногдуулна:

5.2.1. сануулах;

5.2.2. албан тушаалын цалингийн хэмжээг 6 сар хүртэл хугацаагаар 20 хүртэл хувиар бууруулах;

5.2.3. дипломат албан тушаал, цол, зэрэг дэв бууруулах, хураах буюу хүчингүй болгох;

5.2.4. дипломат албанд гурван жилийн хугацаанд эргэж орох эрхгүйгээр халах;

5.2.5. дипломат албанаас халах.

5.3. Энэ дүрмийн 5.2.1-5.2.5-д заасан сахилгын шийтгэлийг заавал дэс дараалан хэрэглэхийг шаардахгүй.

5.4. Төрийн албаны тухай хуулийн 48.1-д заасан үндэслэлээс гадна дараахь тохиолдолд дипломат ажилтанд энэ дүрмийн 5.2.4, 5.2.5-д заасан сахилгын шийтгэл ногдуулна:

5.4.1. энэ дүрмийн 3.3.3-т заасныг зөрчиж, үйлчлүүлэгчээс хууль тогтоомжоор тогтоосноос бусад нэмэлт хураамж, төлбөр, хөлс, шан харамж, хөнгөлөлттэй үйлчилгээ, зээл шаардаж авсан, хууль бус бусад хангамж эдэлсэн;

5.4.2. энэ дүрмийн 3.4.5-т заасныг зөрчиж, албаны баримт бичгийг санаатайгаар устгасан;

5.4.3. энэ дүрмийн 3.4.13-т заасныг зөрчиж, хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр 3 болон түүнээс дээш өдөр ажил тасалсан;

5.4.4. энэ дүрмийн 3.4.22.1-3.4.22.3-т заасныг дипломат ажилтан, түүний гэр бүлийн гишүүн зөрчсөн талаар гадаад улсын эрх бүхий байгууллагаас яам, ДТГ-т албан ёсоор мэдэгдсэн, эсхүл энэ дүрэмд заасны дагуу тогтоогдсон;

5.4.5. энэ дүрмийн 3.2.6-д заасныг зөрчиж, бусдад бэлгийн дарамт үзүүлсэн.

5.5. Энэ дүрмийн 5.2.4, 5.2.5-д заасан сахилгын шийтгэл ногдуулах зөрчил үйлдсэн байж болзошгүй ДТГ-т ажиллаж байгаа дипломат ажилтныг тухайн зөрчлийг эцэслэн шийдвэрлэх хүртэл, эсхүл зөрчил нь гэмт хэргийн шинжтэй бол тухайн хэргийг эрх бүхий байгууллага эцэслэн шийдвэрлэх хүртэл тухайн ажилтныг эгүүлэн татаж, дипломат албан тушаалаас нь түдгэлзүүлж болно. Энэ тохиолдолд тухайн ажилтан түр хугацаагаар эгүүлэн татсантай холбогдон гарах зардлыг өөрөө хариуцна.

5.6. Энэ дүрмийн 5.5-д заасны дагуу түр хугацаагаар эгүүлэн татагдсан дипломат ажилтан 5.2.4, 5.2.5-д заасан сахилгын шийтгэл ногдуулах зөрчил, эсхүл гэмт хэрэг үйлдсэн нь энэхүү дүрмийн дагуу, эсхүл шүүхийн шийдвэрээр тогтоогдсон бол түүнийг эгүүлэн татсан, гэр бүлийн гишүүн буцан ирэхтэй холбогдон гарах бүх зардлыг өөрөө хариуцна.

5.7. Энэ дүрмийн 5.5-д заасны дагуу түр хугацаагаар эгүүлэн татагдсан дипломат ажилтан 5.2.4, 5.2.5-д заасан сахилгын шийтгэл ногдуулах зөрчил, эсхүл гэмт хэрэг үйлдсэн нь тогтоогдоогүй бол тухайн дипломат ажилтанд учирсан хохирлыг улсын төсвөөс нөхөн олгоно.

5.8. Энэ дүрмийн 5.1-д заасан сахилгын хэм хэмжээг зөрчсөн зөрчлийг илрүүлснээс хойш 6 сар, зөрчил гаргаснаас хойш 12 сараас илүү хугацаа өнгөрсөн бол сахилгын шийтгэл ногдуулж болохгүй.

5.9. Дипломат ажилтан сахилгын шийтгэл хүлээлгэсэн өдрөөс хойш 1 жилийн дотор сахилгын шийтгэл дахин хүлээгээгүй бол түүнийг сахилгын шийтгэлгүйд тооцно.

5.10. Сахилгын шийтгэлтэйд тооцогдох хугацаандаа дахин ёс зүйн болон сахилгын зөрчил гаргасан нь ДТГ-т ажиллаж байгаа дипломат ажилтныг хугацаанаас нь өмнө эгүүлэн татах үндэслэл болно.

5.11. Дипломат ажилтан энэ дүрмийн 5.1-д заасан сахилгын хэм хэмжээг зөрчсөн нь энэ дүрмийн дагуу тогтоогдсон бол тухайн ажилтныг томилсон гадаад харилцааны асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн, эсхүл Төрийн нарийн бичгийн даргын тушаалаар түүнд сахилгын шийтгэл ногдуулна.

5.12. Элчин сайд, Байнгын төлөөлөгч, Ерөнхий консулд энэ дүрмийн 3.4.22.1-3.4.22.3-т заасан зөрчлийг үйлдсэний улмаас 5.2.4, 5.2.5-д заасан сахилгын шийтгэл хүлээлгэх шаардлагатай тохиолдолд яам түүнийг хугацаанаас нь өмнө эгүүлэн татаж, сахилгын шийтгэл ногдуулах саналыг холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу эрх бүхий байгууллагаар хэлэлцүүлэн шийдвэрлүүлнэ.

5.13. Элчин сайд, Байнгын төлөөлөгч, Ерөнхий консул сахилгын бусад хэм хэмжээг зөрчсөн тохиолдолд энэ дүрмийн 5.2.1-5.2.3-т заасан сахилгын шийтгэлийг гадаад харилцааны асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний тушаалаар ногдуулна.

5.14. ДТГ-ын тэргүүн энэ дүрмээр тогтоосон ёс зүйн болон сахилгын хэм хэмжээг зөрчсөн төвийн томилолттой дипломат ажилтан, үйлчилгээ, техникийн ажилтанд томилсон эрх бүхий албан тушаалтан эрх шилжүүлснээс бусад тохиолдолд сахилгын шийтгэл ногдуулах эрхгүй.

5.15. Дипломат ажилтан энэ дүрмийн 3.4.22.1-3.4.22.3-т заасныг зөрчиж, дүрмийн 5.2.4, 5.2.5-д заасан сахилгын шийтгэл хүлээсэн бол Дипломат албаны тухай хууль болон холбогдох журмын дагуу яам, ДТГ-ын төсвөөс олгосон дараахь зардал хангамж, түүнчлэн төрд учруулсан бусад хохирлыг тухайн ажилтнаар нөхөн төлүүлнэ:

5.15.1. Монгол Улсын болон дипломат албаны нэр хүндэд учруулсан (биет бус) хохирол;

5.15.2. дипломат ажилтан болон түүний гэр бүлийн гишүүн томилогдсон улсад очсон унааны болон зам, хоногийн зардал, ачаа, тээшний тээврийн хөлс, дамжин өнгөрөх хотод байрласан зочид буудлын зардал;

5.15.3. суугаа улсад ажиллах хугацаанд олгосон орон сууцны түрээсийн болон бусад төлбөр, эрүүл мэндийн даатгалын төлбөр, хүүхдийн ерөнхий боловсролын сургуулийн болон цэцэрлэгийн төлбөр;

5.15.4. суугаа улсад ажиллах хугацаанд олгосон цалин хөлс, дипломат ажилтан гэр бүлийн гишүүний хамт ээлжийн амралтаараа эх орондоо ирж амрахад олгосон ирэх, буцах унааны зардал.

5.16. Дипломат ажилтанд энэ дүрмийн 5.2.5-д заасан сахилгын шийтгэл ногдуулсан нь түүнийг дипломат албанд дахин авахаас татгалзах үндэслэл болно.

5.17. Дипломат ажилтанд сахилгын шийтгэл ногдуулсан нь түүнийг захиргааны, эрүүгийн болон бусад хариуцлагаас чөлөөлөх үндэслэл болохгүй.

5.18. Дипломат ажилтан сахилгын шийтгэл ногдуулсан шийдвэрийг эс зөвшөөрвөл Төрийн албаны зөвлөл, эсхүл шүүхэд гомдол гаргаж болно.

5.19. Дипломат ажилтанд сахилгын шийтгэл хүлээлгэсэн шийдвэрийг өөрт нь танилцуулж, хувийн хэрэгт нь хадгалах бөгөөд яам, ДТГ-ын нийт албан хаагчдад цахим шуудангаар мэдээлнэ.

Зургаа. Дипломат ажилтан ёс зүйн болон сахилгын хэм хэмжээ
зөрчсөн тухай мэдээллийг хүлээж авах,
шалгаж шийдвэрлэх

6.1. Дипломат ажилтан ёс зүйн болон сахилгын хэм хэмжээ зөрчсөн тухай үйлчлүүлэгч (төрийн албан хаагчийг оролцуулан), энэ дүрмийн 1.2, 1.3-т заасан ажилтан, албан хаагч, тэдгээрийн гэр бүлийн гишүүн, хуулийн этгээдийн гомдол, мэдээлэл, эсхүл хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл, олон нийтийн сүлжээнд нийтлэгдсэн, мөн эрх бүхий байгууллагын болон яамны дотоод хяналт, шалгалтаар илэрсэн үндэслэл бүхий мэдээ, баримт (цаашид хамтад нь “мэдээлэл” гэх) нь шалгалт явуулах үндэслэл болно.

6.2. Энэ дүрмийн 4.1-д заасан ёс зүйн хэм хэмжээг дипломат ажилтан зөрчсөн талаарх мэдээллийг хүлээн авч шалган шийдвэрлэх үүрэг бүхий Ёс зүйн зөвлөл ажиллана.

6.3. Энэ дүрмийн 5.1-д заасан сахилгын хэм хэмжээг дипломат ажилтан зөрчсөн талаарх мэдээллийг яамны хуулийн асуудал хариуцсан нэгж, нэгж байхгүй бол хуулийн асуудал хариуцсан мэргэжилтэн хүлээн авч, үндэслэлийг шалган, сахилгын шийтгэл ногдуулах үндэслэл тогтоогдоогүй тухай, эсхүл сахилгын шийтгэл ногдуулах тухай санал, дүгнэлтийн аль

нэгийг гаргаж, сахилгын шийтгэл ногдуулах бол хүлээлгэх хариуцлагын талаарх саналаа тухайн дипломат ажилтныг томилсон энэ дүрмийн 5.11-д заасан албан тушаалтанд танилцуулна.

6.4. Энэ дүрмийн 6.3-т заасан санал, дүгнэлтийг үндэслэн тухайн дипломат ажилтныг томилсон энэ дүрмийн 5.11-д заасан албан тушаалтан холбогдох шийдвэр гаргах, эсхүл шаардлагатай гэж үзвэл дурдсан санал, дүгнэлтийг Төрийн албаны зөвлөлийн яамны дэргэдэх Салбар зөвлөлийн хуралдаанаар хэлэлцүүлэн шийдвэрлэж болно.

6.5. ДТГ-т ажиллаж байгаа дипломат ажилтан ёс зүйн болон сахилгын хэм хэмжээ зөрчсөн талаарх мэдээллийг тухайн ДТГ нийт ажилтны хурлаар хэлэлцэн, ёс зүйн хариуцлага хүлээлгэх эсэх талаарх тодорхой дүгнэлт, саналаа Ёс зүйн зөвлөлд, эсхүл сахилгын хариуцлага хүлээлгэх эсэх талаарх тодорхой дүгнэлт, саналаа холбогдох материалын хамт (мэдээлэл, зөрчилд холбогдсон ажилтны тайлбар, зөвлөгөөний тэмдэглэл, бусад нотлох баримт) Төрийн захиргааны удирдлагын газарт ирүүлнэ.

6.6. Дипломат ажилтан ёс зүйн болон сахилгын хэм хэмжээ зөрчсөн талаарх мэдээллийг яамны yoszui@mfa.gov.mn хаягаар цахимаар, 92262222 дугаарын утсаар, мөн яам, ДТГ-ын бичиг хэрэгт бичгээр тус тус хүлээн авна. Мэдээллийг ДТГ-ын цахим шуудангаар мөн авч болно.

6.7. Дипломат ажилтан ёс зүйн болон сахилгын хэм хэмжээ зөрчсөн талаар мэдээлэл хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл, олон нийтийн сүлжээнд гарч байгаа эсэхийг яамны хэвлэл мэдээлэл хариуцсан нэгж, нэгж байхгүй бол хэвлэл мэдээлэл хариуцсан мэргэжилтэн тогтмол хянах бөгөөд үндэслэл бүхий мэдээллийг Ёс зүйн зөвлөл, эсхүл Төрийн захиргааны удирдлагын газарт мэдэгдэнэ.

6.8. Мэдээлэл гаргагч нь мэдээлэлд ёс зүйн болон сахилгын хэм хэмжээг зөрчсөн ажилтны нэр, албан тушаал, гаргасан зөрчлийн талаар дурдаж, өөрийн овог, нэр, оршин суугаа газар буюу шуудангийн хаяг, холбоо барих утасны дугаар болон цахим шуудангийн хаягийн талаарх мэдээллийг заавал тусгана.

6.9. Мэдээллийг шалган шийдвэрлэх явцад дипломат ажилтан ёс зүйн болон сахилгын хэм хэмжээ зөрчсөн талаарх мэдээлэл нь бусдыг гүтгэх зорилготой байвал уг зөрчлийг хянан шийдвэрлүүлэхээр эрх бүхий байгууллагад шилжүүлнэ.

6.10. Шаардлагатай тохиолдолд мэдээлэл гаргагчийн хувийн мэдээллийг нууцалж болно.

6.11. Дипломат ажилтан ёс зүйн болон сахилгын хэм хэмжээ зөрчсөн талаар мэдээллийг хүлээн авснаас хойш 30 хоногийн дотор шийдвэрлэх бөгөөд шаардлагатай тохиолдолд мэдээллийг шалган шийдвэрлэх хугацааг 30 хоногоор сунгаж болно.

6.12. Дипломат ажилтан ёс зүйн болон сахилгын хэм хэмжээ зөрчсөн талаар мэдээллийг шалгах шийдвэрлэхдээ хариуцлага хүлээлгэх эсэх үндэслэлийг тогтоох дараахь ажиллагааг хийнэ:

6.12.1. мэдээлэлд холбогдсон дипломат ажилтан болон мэдээлэл гаргагчтай уулзаж, тэдгээрийн тайлбар, саналыг сонсож тэмдэглэл хөтлөх, нэмэлт мэдээлэл, нотлох баримт, материал, баримт бичиг авах;

6.12.2. шаардлагатай гэж үзвэл бусад байгууллагаас баримт бичиг, тайлбар, бусад лавлагаа материалыг гаргуулж авах;

6.12.3. харьяалах нэгж, ДТГ-ын удирдлага, ажилтнуудтай уулзаж, эсхүл цахимаар холбогдож шаардлагатай мэдээ, мэдээллийг цуглуулах;

6.12.4. мэдээлэл гаргагч, мэдээлэлд холбогдсон дипломат ажилтан болон шаардлагатай тохиолдолд бусад оролцогчийг тухайн мэдээллийг хэлэлцэх хуралдаанд оролцуулах, тайлбар сонсох, асуулт тавьж, хариулт авах.

6.13. Дипломат ажилтан сахилгын хэм хэмжээ зөрчсөн талаарх мэдээллийг энэ дүрмийн 6.3, 6.4, 6.5-т заасны дагуу шалган шийдвэрлэж, гаргасан шийдвэрийн талаар мэдээлэл гаргагчид бичгээр хариу мэдэгдэнэ.

Долоо. Ёс зүйн зөвлөл

7.1. Гадаад харилцааны асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн Ёс зүйн зөвлөлийг 7 гишүүний бүрэлдэхүүнтэй байгуулах бөгөөд гишүүнийг сонгон шалгаруулах, ажиллах журмыг батална.

7.2. Ёс зүйн зөвлөлийг яамны хяналт шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудит хариуцсан нэгжийн удирдлага ахлах бөгөөд зөвлөлийн бүрэлдэхүүнд яамны ахлах албан тушаалтан, эмэгтэй ажилтны төлөөлөл, хуулийн болон консулын асуудал хариуцсан мэргэжилтэн, ахмадын хорооны гишүүн, хүний эрхийн чиглэлээр тогтвортой үйл ажиллагаа явуулдаг төрийн бус байгууллагын төлөөллийг оруулна.

7.3. Ёс зүйн зөвлөлийн гишүүнээр ажиллах яамны албан хаагчийг санал хураалтын зарчмаар сонгоно.

7.4. Ёс зүйн зөвлөлийн гишүүнийг гурван жилийн хугацаагаар томилно.

7.5. Ёс зүйн зөвлөл нь энэ дүрмийн 4.1-д заасан ёс зүйн хэм хэмжээг дипломат ажилтан зөрчсөн талаарх мэдээллийг энэ дүрэм, зөвлөлийн ажиллах журмын дагуу шалгаж шийдвэрлэх бөгөөд мэдээллийг гишүүдийн олонхийн ирцтэй хуралдан хэлэлцэж, мэдээлэл үндэслэлтэй гэж үзвэл зөрчлийн шинж байдлыг харгалзан зөрчил гаргасан дипломат ажилтанд энэ дүрмийн 4.2.1, 4.2.2-т заасан хариуцлагын аль нэгийг хүлээлгэх тогтоол гаргана.

7.6. Ёс зүйн зөвлөлийн тогтоолоор энэ дүрмийн 4.2.1-д заасан ёс зүйн хариуцлага хүлээлгэсэн тохиолдолд уучлал гуйх хэлбэрийг тодорхойлсон байна.

7.7. Ёс зүйн зөвлөлийн шийдвэрийг мэдээлэл гаргагчид бичгээр хариу мэдэгдэнэ.

7.8. Ёс зүйн зөвлөлийн тогтоол эцсийн шийдвэр байх бөгөөд энэ шийдвэрийг эс зөвшөөрвөл мэдээлэл гаргагч, дипломат ажилтан Төрийн албаны зөвлөлийн яамны дэргэдэх Салбар зөвлөлд гомдол гаргаж болно.

Найм. Бусад

8.1. Дипломат ажилтан ёс зүйн болон сахилгын хэм хэмжээг зөрчиж болзошгүй эсэх талаар эргэлзээ үүсвэл Ёс зүйн зөвлөл, эсхүл яамны хуулийн асуудал хариуцсан нэгж, нэгж байхгүй хуулийн асуудал хариуцсан мэргэжилтэнд хандаж зөвлөгөө авч болно. Ёс зүйн зөвлөл, эсхүл мэргэжилтний зөвлөгөө нь зөвлөмжийн шинжтэй бөгөөд дипломат ажилтныг хариуцлагаас чөлөөлөх үндэслэл болохгүй.

8.2. Ёс зүйн болон сахилгын хэм хэмжээг зөрчсөн үйлдэл, эс үйлдэхүй нь захиргааны зөрчлийн, эсхүл гэмт хэргийн шинжтэй бол харьяаллын дагуу шалгуулахаар эрх бүхий байгууллагад шилжүүлнэ.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2019 оны 7 дугаар
сарын 3-ны өдөр

Дугаар 274

Улаанбаатар
хот

Дүрэм, журам батлах тухай

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 52¹.3-т заасныг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. “Худалдан авах ажиллагааны улсын байцаагчийн дүрэм”-ийг 1 дүгээр, “Тендерт оролцох эрхээ хязгаарлуулсан этгээдийн бүртгэлийг хөтлөх журам”-ыг 2 дугаар хавсралт ёсоор тус тус баталсугай.

2. “Ерөнхий байцаагчийн эрх олгох тухай” Засгийн газрын 2018 оны 2 дугаар сарын 28-ны өдрийн 61 дүгээр тогтоолын үндэслэл хэсгийн “Худалдан авах ажиллагааны улсын хяналтын дүрмийн 2.1-д” гэснийг “Худалдан авах ажиллагааны улсын байцаагчийн дүрмийн 3.1-д” гэж, мөн тогтоолын 1 дэх заалтын “худалдан авах ажиллагааны хяналтын” гэснийг “худалдан авах ажиллагааны” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

3. Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан “Дүрэм батлах тухай” Засгийн газрын 2015 оны 8 дугаар сарын 3-ны өдрийн 316 дугаар тогтоолыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

4. Худалдан авах ажиллагааны улсын байцаагчийн дүрэм, Тендерт оролцох эрхээ хязгаарлуулсан этгээдийн бүртгэлийг хөтлөх журмын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Сангийн сайд Ч.Хүрэлбаатарт үүрэг болгосугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД**

У.ХҮРЭЛСҮХ

САНГИЙН САЙД

Ч.ХҮРЭЛБААТАР

Засгийн газрын 2019 оны 274 дүгээр
тогтоолын 1 дүгээр хавсралт

**ХУДАЛДАН АВАХ АЖИЛЛАГААНЫ УЛСЫН
БАЙЦААГЧИЙН ДҮРЭМ**

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангах, худалдан авах ажиллагааны хяналтыг хэрэгжүүлэх, худалдан авах ажиллагааны улсын байцаагчийн үйл ажиллагааг зохицуулахад энэ дүрмийн зорилго оршино.

1.2. Улсын байцаагч нь үйл ажиллагаандаа Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль, Төрийн хяналт шалгалтын тухай хууль, Захиргааны ерөнхий хууль болон холбогдох бусад хууль тогтоомжийг удирдлага болгоно.

1.3. Худалдан авах ажиллагааны хяналтыг улсын ерөнхий байцаагч, улсын ахлах байцаагч, улсын байцаагч (цаашид “улсын байцаагч” гэх) хэрэгжүүлнэ.

Хоёр. Улсын байцаагчийн үйл ажиллагааны зарчим

2.1. Улсын байцаагч нь чиг үүргээ хэрэгжүүлэхдээ Төрийн албаны тухай хуулийн 7 дугаар зүйлд заасан зарчмаас гадна дараахь зарчмыг удирдлага болгон ажиллана:

2.1.1. бусдын нөлөөнд үл автах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид байх;

2.1.2. бусдын эрх, хууль ёсны ашиг сонирхол, нэр төрийг хүндэтгэх;

2.1.3. асуудалд бодитой хандаж, шалгалтыг зөвхөн нотлох баримтад тулгуурлан хийх;

2.1.4. албан үүргээ гүйцэтгэх явцдаа олж мэдсэн төрийн болон албаны, хувь хүний хуулиар хамгаалагдсан нууцыг задруулахгүй байх, хувийн болон бусдын ашиг сонирхлын төлөө ашиглахгүй байх.

Гурав. Улсын байцаагчийн эрх олгох, түдгэлзүүлэх,
хүчингүй болгох

3.1. Төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын Төрийн нарийн бичгийн дарга нь худалдан авах ажиллагааны улсын ерөнхий байцаагч байна. Улсын ерөнхий байцаагчийн эрхийг Засгийн газар олгоно.

3.2. Худалдан авах ажиллагааны улсын ахлах байцаагч, улсын байцаагчийн эрхийг улсын ерөнхий байцаагч олгох ба хууль болон энэ дүрэмд заасан үндэслэлээр түдгэлзүүлж, хүчингүй болгоно.

3.3. Улсын ерөнхий байцаагч төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын холбогдох газар, хэлтсийн дарга нарт улсын ахлах байцаагчийн, дараахь шалгуурыг хангасан ахлах шинжээч, шинжээч, ахлах мэргэжилтэн, мэргэжилтэнд улсын байцаагчийн эрхийг тус тус олгоно:

3.3.1. төрийн албанд 3-аас доошгүй жил ажилласан;

3.3.2. төрийн хяналт шалгалтын чиглэлээр 1 (нэг)-ээс доошгүй жил ажилласан туршлагатай.

3.4. Улсын ерөнхий байцаагч дараахь тохиолдолд улсын ахлах байцаагч, улсын байцаагчийн эрхийг түдгэлзүүлнэ:

3.4.1. гэмт хэрэгт холбогдуулан шалгаж байгаа үндэслэлээр эрх бүхий байгууллагаас хүсэлт ирүүлсэн;

3.4.2. Төрийн албаны тухай хуулийн 46.1-д заасны дагуу төрийн албанаас түр чөлөөлсөн.

3.5. Улсын ерөнхий байцаагч дараахь үндэслэлээр улсын ахлах байцаагч, улсын байцаагчийн эрхийг хүчингүй болгох шийдвэр гаргана:

3.5.1. Төрийн албаны тухай хууль болон энэ дүрмээр хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүй, хуулиар олгосон эрхээ хэтрүүлсэн, улсын байцаагчийн үйл ажиллагаанд хориглох зүйлийг зөрчсөн нь эрх бүхий байгууллагын шийдвэрээр тогтоогдсон;

3.5.2. төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас өөр байгууллагад ажил, албан тушаалд томилогдсон, эсхүл тухайн албан тушаалаас чөлөөлөгдсөн.

3.6. Улсын ахлах байцаагч, улсын байцаагчийн эрхийг хүчингүй болгосон бол түүний хэрэглэж байсан үнэмлэх, тэмдгийг улсын ерөнхий байцаагчид хүлээлгэн өгнө.

Дөрөв. Улсын байцаагчийн эрх

4.1. Улсын байцаагч нь улсын ахлах байцаагчид, улсын ахлах байцаагч нь улсын ерөнхий байцаагчид тус тус ажлаа хариуцан тайлагнана.

4.2. Улсын байцаагч нь Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 52¹.2-т зааснаас гадна дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

4.2.1. хяналт шалгалтын ажилд саад учруулсан, эсэргүүцсэн этгээдэд өөрийн эрх хэмжээний хүрээнд болон эрх бүхий байгууллагад мэдэгдэж, зохих арга хэмжээ авах;

4.2.2. зөрчил, дутагдал гаргасан албан тушаалтанд зөрчлийг арилгуулахаар албан шаардлага өгөх, гүйцэтгэлийг хангуулах, улсын ерөнхий байцаагчийн (бичгээр) зөвшөөрснөөр үйл ажиллагааг нь бүхэлд нь, эсхүл хэсэгчлэн түр зогсоох;

4.2.3. хяналт шалгалтын ажилд холбогдох мэргэжлийн хүмүүсийг татан оролцуулах саналаа улсын ерөнхий байцаагчид тавьж шийдвэрлүүлэх;

4.2.4. хяналт шалгалт хийсэн өөрийн ажилтай холбогдох хэрэг, маргааныг хянан шийдвэрлэх шүүх хуралдаанд оролцох, тайлбар өгөх;

4.2.5. хяналт шалгалтын явцад илэрсэн зөрчил гэмт хэргийн шинжтэй бол энэ тухай улсын ерөнхий байцаагчид танилцуулж, шалгалтын акт, холбогдох бичиг баримтыг эрх бүхий байгууллагад шилжүүлэх;

4.2.6. өөрийн илрүүлсэн нөхцөл байдал, эсхүл төрийн байгууллага, албан тушаалтнаас шилжүүлсэн мэдээлэл, баримт бичиг, иргэн, хуулийн этгээдээс гаргасан өргөдөл, гомдол, мэдээлэлд үндэслэн худалдан авах ажиллагааны мэргэжлийн хяналтын үйл ажиллагаа явуулах санал гаргах;

4.2.7. ашиг сонирхлын зөрчил үүсч болзошгүй асуудлыг шийдвэрлэх ажиллагаанд оролцохоос татгалзах.

4.3. Улсын ахлах байцаагч нь энэ дүрмийн 4.2-т зааснаас гадна дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

4.3.1. улсын байцаагчийн үйл ажиллагаанд хуульд заасны дагуу хяналт тавих;

4.3.2. улсын байцаагчийн эрх олгох, түдгэлзүүлэх, хүчингүй болгох тухай саналыг улсын ерөнхий байцаагчид гаргах.

4.4. Улсын ерөнхий байцаагч нь энэ дүрмийн 4.3-т зааснаас гадна дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

4.4.1. улсын ахлах байцаагчийн үйл ажиллагаанд хуульд заасны дагуу хяналт тавих;

4.4.2. холбогдох байгууллагатай тохиролцон зохих мэргэжлийн хүмүүсийг хяналт шалгалтын ажилд татан оролцуулах, шаардлагатай асуудлыг магадлах зорилгоор лабораторийн буюу магадлан шинжилгээг мэргэжлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлэх шийдвэр гаргах;

4.4.3. улсын байцаагчийн үйл ажиллагаа болон хяналт шалгалттай холбогдон гаргасан гомдлыг хянан шийдвэрлэх, холбогдох хууль тогтоомжид нийцээгүй улсын байцаагчийн албан шаардлага, дүгнэлт, актыг хүчингүй болгох;

4.4.4. улсын байцаагч, улсын ахлах байцаагчийн эрхийг түдгэлзүүлэх, хүчингүй болгох;

4.4.5. улсын байцаагчийн үндэслэл бүхий санал, төрийн байгууллага, албан тушаалтнаас шилжүүлсэн мэдээлэл, баримт бичиг, иргэн, хуулийн этгээдээс ирүүлсэн өргөдөл, гомдол, мэдээллийн дагуу хяналт шалгалт хийлгэхээр улсын байцаагчийг томилон ажиллуулах;

4.4.6. улсын байцаагчийн хийх хяналт шалгалтын удирдамжийг баталж, удирдамжид Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 5.2-т заасныг тусгах.

4.4.7. хууль тогтоомжид заасан бусад бүрэн эрх.

4.5. Улсын ерөнхий байцаагч, улсын ахлах байцаагч, улсын байцаагч нь акт, дүгнэлт, албан шаардлагын хэвлэмэл хуудас, үнэмлэх, тэмдэг хэрэглэнэ.

Тав. Хяналт шалгалт хийх журам

5.1. Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 5.3-т зааснаас бусад тохиолдолд улсын байцаагч нь хяналт шалгалтыг зөвхөн улсын ерөнхий байцаагчийн баталсан удирдамжийн дагуу хийх бөгөөд хяналт шалгалтын үргэлжлэх хугацаа 30 хоногоос хэтрэхгүй, шаардлагатай тохиолдолд улсын ерөнхий байцаагчийн шийдвэрээр энэ хугацааг 30 хоногоор сунгаж болно.

5.2. Улсын байцаагч хяналт шалгалт эхлэхээс өмнө шалгуулах этгээдэд шалгалтын зорилго, бүрэлдэхүүнийг танилцуулж, удирдамжийн нэг хувийг өгөх бөгөөд албаны үнэмлэхээ үзүүлнэ.

5.3. Улсын байцаагч хяналт шалгалтын дүнг тухайн шалгалт дууссанаас хойш ажлын 5 хоногийн дотор дээд шатны улсын байцаагчид танилцуулна.

5.4. Улсын байцаагч хяналт шалгалтын талаарх дүгнэлтийг 2 хувь үйлдэн гарын үсэг зурж, тэмдгээр баталгаажуулах бөгөөд дүгнэлтийг шалгуулсан этгээдэд танилцуулж гарын үсэг зуруулан, нэг хувийг түүнд өгнө. Шалгуулсан этгээд дүгнэлтэд гарын үсэг зурахаас татгалзсан нь хяналт шалгалтын талаарх дүгнэлтийг хүчин төгөлдөр бус гэж үзэх үндэслэл болохгүй.

5.5. Улсын байцаагч хяналт шалгалтын явцад болон төрийн байгууллага, албан тушаалтнаас ирүүлсэн мэдээлэл, баримт бичиг, иргэн, хуулийн этгээдээс ирүүлсэн өргөдөл, гомдол, мэдээллийг судлах явцад хууль, тогтоомж зөрчигдсөн тохиолдолд Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 52¹.2, Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 10.9-д тус тус заасан бүрэн эрхийг хэрэгжүүлэх, хяналт шалгалттай холбогдуулан албан даалгавар, акт, санал, дүгнэлт гаргаж, тэмдэглэл үйлдэнэ.

5.6. Энэ дүрмийн 5.5-д заасан тэмдэглэлд тухайн албан даалгавар, акт, санал, дүгнэлт гаргах үндэслэлийн талаар дэлгэрэнгүй тусгах бөгөөд үүнд холбогдох хууль тогтоомжийн заалт, бусад этгээдийн гаргасан тайлбар багтана.

5.7. Энэ журмын 5.5-д заасан тэмдэглэлд албан даалгавар, акт, дүгнэлт, санал гаргасан улсын байцаагч гарын үсэг зурж, тэмдэг дарна.

Зургаа. Улсын байцаагчийн үйл ажиллагаанд
хориглох зүйл

6.1. Улсын байцаагч Авлигын эсрэг хуулийн 7 дугаар зүйл болон бусад хууль тогтоомжоор хориглосон үйл ажиллагаа явуулахыг хориглоно.

Долоо. Бусад зүйл

7.1. Улсын байцаагчийн гаргасан шийдвэрийг үндэслэлгүй гэж үзвэл холбогдох этгээд түүнийг хүлээн авсан өдрөөс хойш 10 хоногт багтаан улсын ерөнхий байцаагчид гомдол гаргана.

7.2. Улсын ерөнхий байцаагч гомдлыг хүлээн авсан өдрөөс хойш 30 хоногийн дотор хянан шийдвэрлэнэ. Энэ шийдвэрийг эс зөвшөөрвөл шүүхэд гомдол гаргаж болно.

7.3. Улсын байцаагч нь хууль зөрчсөн үйл ажиллагаа явуулсан бол холбогдох хууль тогтоомжид заасны дагуу хариуцлага хүлээнэ.

Засгийн газрын 2019 оны 274 дүгээр
тогтоолын 2 дугаар хавсралт

ТЕНДЕРТ ОРОЛЦОХ ЭРХЭЭ ХЯЗГААРЛУУЛСАН ЭТГЭЭДИЙН БҮРТГЭЛИЙГ ХӨТЛӨХ ЖУРАМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль (цаашид “хууль” гэх)-д заасны дагуу тендер шалгаруулалтад оролцох эрхээ хязгаарлуулсан этгээдийн бүртгэл (цаашид “эрхээ хязгаарлуулсан этгээдийн бүртгэл” гэх)-ийг хөтлөхөд энэ журмыг баримтална.

Хоёр. Эрхээ хязгаарлуулсан этгээдийн
бүртгэл хөтлөх

2.1. Тендерт оролцогч сүүлийн 3 жилийн хугацаанд худалдан авах ажиллагаанд оролцоходоо гэрээний үүргээ ноцтой зөрчсөн, биелүүлээгүй, эсхүл мэргэжлийн үйл ажиллагаанд алдаа гаргасныг шүүх, худалдан авах ажиллагааны улсын байцаагч тогтоосон, илт худал мэдээлэл бүхий тендер ирүүлснийг худалдан авах ажиллагааны улсын байцаагч тогтоосон, сүүлийн 3 жилийн хугацаанд авлигын гэмт хэрэг үйлдсэнийг шүүх тогтоосон нь тухайн этгээдийг эрхээ хязгаарлуулсан этгээдийн бүртгэлд хамруулах үндэслэл болно.

2.2. Худалдан авах ажиллагааны улсын байцаагч энэ журмын 2.1-д заасан нөхцөл үүссэнийг тогтоосон бол тухайн этгээдийг эрхээ хязгаарлуулсан этгээдийн бүртгэлд хамруулах саналаа холбогдох баримтын хамт төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлнэ.

2.3. Эрхээ хязгаарлуулсан этгээдийн бүртгэлийг төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага хөтөлнө.

2.4. Төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага энэ журмын 2.2-т заасны дагуу ирүүлсэн саналд үндэслэн 30 хоногийн дотор энэ журмын хавсралтаар баталсан маягтын дагуу тушаал гарган, эрхээ хязгаарлуулсан этгээдийн бүртгэлд бүртгэнэ.

2.5. Иргэн, хуулийн этгээдийг эрхээ хязгаарлуулсан этгээдийн бүртгэлд хамруулах хугацаа нь энэ тухай төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын шийдвэр гарсан өдрөөс хойш 3 (гурван) жил байна.

2.6. Захиалагч хуулийн 14.5-д заасны дагуу эрхээ хязгаарлуулсан этгээдийн бүртгэлд бүртгэгдсэн тендерт оролцогчийн ирүүлсэн тендерээс татгалзана.

Гурав. Эрхээ хязгаарлуулсан этгээдийн бүртгэлийг олон нийтэд мэдээлэх

3.1. Эрхээ хязгаарлуулсан этгээдийн бүртгэлд хамруулсан шийдвэрийг төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага тухайн этгээдэд албан бичгээр мэдэгдэнэ.

3.2. Төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын худалдан авах ажиллагааны бодлого хариуцсан нэгж нь эрхээ хязгаарлуулсан этгээдийн бүртгэлийг тухай бүр шинэчилж, худалдан авах ажиллагааны цахим систем /www.tender.gov.mn/-д олон нийтэд нээлттэй байршуулна.

Тендерт оролцох эрхээ хязгаарлуулсан этгээдийн бүртгэлийг хөтлөх журмын хавсралт

Тендерт оролцох эрхээ хязгаарлуулсан этгээдийн бүртгэлийн маягт

№	Эрхээ хязгаарлуулсан этгээдийн нэр, регистрийн дугаар	Бүртгэлд хамруулсан үндэслэл	Улсын байцаагчийн шийдвэр, шүүхийн тогтоолын дугаар, огноо	Бүртгэлд хамруулсан огноо

МОНГОЛ УЛСЫН ОЛОН УЛСЫН ГЭРЭЭ

НАЙРСАГ ХАРИЛЦАА, ИЖ БҮРЭН СТРАТЕГИЙН ТҮНШЛЭЛИЙН ТУХАЙ МОНГОЛ УЛС, ОРОСЫН ХОЛБООНЫ УЛС ХООРОНДЫН ГЭРЭЭ

Монгол Улс болон Оросын Холбооны Улс, цаашид Талууд гэх,

2000 оны Улаанбаатарын тунхаглал, монгол-оросын харилцааны мөн чанарыг стратегийн түншлэлийн хэмжээнд тогтоосон 2006 оны Москвагийн тунхаглал, Монгол Улс, Оросын Холбооны Улсын хооронд стратегийн түншлэлийг хөгжүүлэх тухай 2009 оны тунхаглал болон хоёр талын бусад суурь баримт бичигт тус тус гарын үсэг зурснаар Монгол Улс, Оросын Холбооны Улсын ард түмний хоорондох харилцааны бат бэх суурийг тавьсныг тэмдэглэж,

түншлэл болон стратегийн харилцааны зарчимд үнэнч байхаа нотолж,

хоёр талын хамтын ажиллагааны механизмд гарч буй шинэ боломжийг нээж байгаа өөрчлөлтийг анхаарч, түүхийн хувьд тогтсон тогтвортой бат бөх харилцаа, нөхөрлөл болон сайн хөршийн уламжлал, хоёр улсын ард түмний хоорондын харилцан итгэлцэл, хүндэтгэлд тулгуурласан Монгол Улс, Оросын Холбооны Улс хоорондын харилцан ашигтай хамтын ажиллагааг өргөтгөх болон гүнзгийрүүлэхийг зорьж,

олон улсын харилцаанд Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын гүйцэтгэх үүргийг бэхжүүлэхэд идэвхтэй хувь нэмэр оруулах зорилгыг баримталж, Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Дүрмийн зорилго, зарчим болон олон улсын эрх зүйн нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчим, хэм хэмжээг дагаж мөрдөхөө нотолж,

олон улсын болон бүс нутгийн тулгамдсан асуудлаар нийтлэг байр суурийг тогтоох болон хамтын ажиллагааг бэхжүүлэх зорилгоор олон улс, бүс нутгийн тавцанд тогтмол болон нягт улс төрийн яриа хэлэлцээг хоёр талт болон олон талт түвшинд урагшлуулах эрмэлзлийг харуулж,

дэлхий нийтийн энх тайван, ард түмний аюулгүй байдлыг хамгаалах, бэхжүүлэх болон харилцан ойлголцол, хамтын ажиллагааны уур амьсгалыг бий болгоход хувь нэмрээ оруулахыг хүсэж,

сүүлийн жилд хүрсэн улс төрийн харилцааны өндөр түвшин болон хоёр улсын худалдаа, эдийн засаг, хүмүүнлэг, цэрэг- техникийн болон бусад салбар дахь хамтын ажиллагааны хөгжлийг анхааралдаа авч,

дор дурдсан зүйлийг тохиролцов. Үүнд:

1 дүгээр зүйл

Талууд бие биеэ найрсаг, эрх тэгш, тусгаар тогтносон улс хэмээн үзэх бөгөөд харилцан итгэлцэл, түүхийн хувьд тогтсон уламжлалт сайн хөршийн харилцаа, иж бүрэн стратегийн түншлэл болон бүх талын харилцан ашигтай хамтын ажиллагааны хүрээнд хамтран ажиллана. Талууд нь бүрэн эрхт харилцан адил байх, хүч үл хэрэглэх буюу хүч хэрэглэхээр заналхийлэхгүй байх, улсын дотоод болон гадаад хэрэгт хөндлөнгөөс үл оролцох, олон улсын маргааныг энхийн замаар шийдвэрлэх, олон улсын эрх зүйн дагуу хүлээсэн үүргээ ёсоор нь биелүүлэх, нутаг дэвсгэрийн бүрэн бүтэн байдал, хилийн халдашгүй дархан байдал, хүний эрхийг дээдлэх, ард түмний тусгаар тогтнох эрх болон тэгш эрх зэрэг олон улсын эрх зүйн нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчим, хэм хэмжээг удирдлага болгоно.

2 дугаар зүйл

Иж бүрэн стратегийн түншлэлийн хүрээнд Талууд улс төр, батлан хамгаалах, аюулгүй байдал, эдийн засаг, худалдаа, санхүү, хөрөнгө оруулалт, дэд бүтэц, тээвэр, харилцаа холбоо, эрчим хүч, мэдээллийн технологи, хүмүүнлэгийн харилцаа, соёл, урлаг, боловсрол, шинжлэх ухаан, техник, экологи, эрүүл мэнд, эрүүл ахуй, эпидемиологи болон харилцан сонирхсон бусад салбарт эрх тэгш, харилцан ашигтай хамтын ажиллагааг тогтвортой, урт хугацааны үндсэн дээр хөгжүүлнэ. Энэхүү зүйлд дурдсан салбарын хамтын ажиллагаа нь Тал бүрийн үндэсний хууль тогтоомж болон олон улсын үүрэг хариуцлагын дагуу хэрэгжинэ.

3 дугаар зүйл

Төрөл бүрийн түвшинд тогтмол уулзалт зохион байгуулах, нэн түрүүнд дээд, өндөр түвшний уулзалтын механизмыг ашиглах болон сайжруулах, хоёр талын харилцан сонирхож буй хоёр талын харилцааны болон олон улс, бүс нутгийн тулгамдсан асуудлаар санал солилцох замаар Талууд эрх тэгш, харилцан итгэлцлийн түншлэл, стратегийн хамтын ажиллагааг бэхжүүлнэ.

Талууд хоёр улсын хууль тогтоох, төлөөллийн болон төрийн бусад сонгууль байгууллагын хооронд харилцаа холбоог хөгжүүлэхэд тус дөхөм үзүүлнэ.

Талууд хууль тогтоох ажиллагааны туршлага солилцох нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

4 дүгээр зүйл

Талууд иж бүрэн стратегийн түншлэлийн хүрээнд батлан хамгаалах болон цэрэг-техникийн салбарт харилцаа холбоогоо сайжруулах нь

бүс нутгийн болон дэлхийн аюулгүй байдлыг хангахад чиглэсэн чухал бүрэлдэхүүн хэсэг гэж үзнэ.

Талууд бие биеийн эсрэг чиглэсэн цэрэг-улс төрийн аливаа эвсэлд оролцохгүй бөгөөд нөгөө Талын бүрэн эрхт байдал, тусгаар тогтнолын эрх ашигт харшилсан ямарваа нэгэн гэрээг гуравдагч улстай байгуулахгүй болон нөгөө Талын эсрэг чиглэсэн аливаа үйлдэлд оролцох, эсхүл ийм төрлийн үйлдлийг дэмжихээс түдгэлзэнэ. Аль ч Тал өөрийн нутаг дэвсгэрээ нөгөө Талын эсрэг түрэмгийлэл буюу аливаа хүчирхийлэл үйлдэх зорилгоор гуравдагч улсад ашиглуулахгүй.

Гадаадын цэрэг, цөмийн болон үй олноор хөнөөх бусад төрлийн зэвсгийг нутаг дэвсгэртээ байрлуулахгүй байх, нутаг дэвсгэрээрээ дамжуулан өнгөрүүлэхгүй байхад чиглэсэн Монгол Улсын бодлогыг Оросын Холбооны Улс хүндэтгэнэ.

Оросын Холбооны Улс Монгол Улсад цэрэг-техникийн тусламж үргэлжлүүлэн үзүүлэх болно.

5 дугаар зүйл

Аль нэг Талын үзэж байгаагаар олон улсын энх тайванд заналхийлж, тухайн Талын аюулгүй байдлыг хөндөх эсхүл олон улсын хэмжээнд хүндрэл учруулах нөхцөл байдал үүсэх тохиолдолд түүнийг шийдвэрлэх боломжтой арга замын талаар Талууд бие биедээ мэдээлж байна.

Аль нэг Тал нь аюулгүй байдлынх нь ашиг сонирхолд заналхийлэл учирч болзошгүй гэж үзвэл түүний хүсэлтээр нэн даруй зөвлөлдөнө.

6 дугаар зүйл

Талууд зэвсэглэл, зэвсэг хураах болон үл дэлгэрүүлэх талаар хоёр талт болон олон талт хамтын ажиллагааны хүрээнд хамтран ажиллана.

7 дугаар зүйл

Талууд терроризм, хэт давралт, салган тусгаарлалт, үндэстэн дамнасан зохион байгуулалттай гэмт хэрэг, авлига, мансууруулах болон сэтгэцэд нөлөөлөх бодис, тэдгээрийн прекурсор, зэвсэг, соёлын болон түүхийн үнэт зүйлсийг илэрхийлж буй урлагийн бүтээл болон эд зүйлийн хууль бус эргэлт, эдийн засгийн гэмт хэрэг, өмчийн эсрэг гэмт хэрэг, гэмт хэргээс олсон орлогыг хууль ёсны болгох, хууль бус цагаачлал, хүн худалдаалах, байгаль орчны гэмт хэрэг зэрэгтэй тэмцэх, түүнчлэн мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангах салбарт хоёр талын болон олон талын хамтын ажиллагааны үндсэн дээр хамтран ажиллана.

Талууд иргэн, гэр бүл, эрүүгийн хэргээр эрх зүйн туслалцааны салбарын тохиролцоог хэрэгжүүлэхэд шаардагдах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

8 дугаар зүйл

Талууд олон улсын болон бүс нутгийн тулгамдсан асуудлыг шийдвэрлэх, энх тайван, аюулгүй байдал, эдийн засгийн тогтвортой хөгжлийг хангах, хүрээлэн буй орчныг хамгаалах зэрэг дэлхийн болон бүс нутгийн хэмжээний асуудлыг шийдвэрлэх үүднээс НҮБ, олон улсын бусад байгууллагын хүрээнд хоёр улсын хамтын ажиллагааг хөгжүүлж, аль нэг Тал нь гишүүн бол эдгээр олон улс, бүс нутгийн байгууллагад нөгөө Талаа элсэх, эсхүл үйл ажиллагаанд нь оролцоход бие биедээ дэмжлэг үзүүлнэ.

9 дүгээр зүйл

Талууд Евразийн орон зай болон Ази, Номхон далайн бус нутагт тогтвортой байдлыг бэхжүүлэх, найдвартай, иж бүрэн, үр дүнтэй адил тэгш, хуваагдашгүй аюулгүй байдлыг бий болгох, итгэлцэх уур амьсгал, харилцан уялдаатай ажиллах үзэл санааг хэвшүүлэх болон бүс нутгийн улсуудын хооронд эдийн засаг, соёл, хүмүүнлэгийн болон бусад салбар дахь харилцан холбоо, түүнчлэн соёл иргэншил, соёл болон шашин хоорондын яриа хэлэлцээний харилцааг хөгжүүлэхэд тус дөхөм үзүүлэх үүднээс хоёр болон олон талын үндсэн дээр хамтран ажиллана.

10 дугаар зүйл

Талууд бие биедээ нээлттэй эдийн засгийн бодлого явуулж, эрх тэгш, харилцан ашигтай хамтын ажиллагааг, үүний дотор эдийн засгийн онцгой бүс байгуулж ажиллуулах, түүнчлэн энэ чиглэлд туршлага солилцох зэргээр хөгжүүлж, мөн хоёр талын худалдааг хурдацтай хөгжүүлэх, бизнесийн болон бусад аж ахуйн үйл ажиллагаанд таатай нөхцөл бүрдүүлэх, хөрөнгө оруулалтыг хөхиүлэн дэмжих, харилцан хамгаалах, иргэн, үйлдвэр болон эдийн засгийн хамтын ажиллагааны бусад субъектын хооронд төрөл бүрийн хэлбэрээр хорших болон шууд харилцаа тогтоохыг дэмжинэ.

Талууд хөрөнгө оруулалтын хамтын ажиллагааг хөхиүлэн дэмжинэ.

11 дүгээр зүйл

Талууд нөгөө Талын нутаг дэвсгэрт байгаа хөрөнгө, бусад эд хөрөнгийн хувьд бие биенийхээ хууль ёсны эрх болон ашиг сонирхлыг хүлээн зөвшөөрч, хангана.

12 дугаар зүйл

Талууд төмөр зам, агаарын тээвэр, автотээвэр болон бусад төрлийн тээврийн салбарт, мөн дэд бүтцийн хамтарсан төсөл хэрэгжүүлэх, үүний дотор тээвэрлэлт болон логистикийн мэдээллийн систем, мэдээлэл холбооны технологийн салбарт харилцан ашигтай хамтын ажиллагааг хөгжүүлэхийг хөхиүлэн дэмжиж, бараа бүтээгдэхүүн, зорчигчдын саадгүй

тээвэрлэлтийг хангах эрх зүй, эдийн засаг, зохион байгуулалтын нөхцөлийг бүрдүүлэхэд тус дөхөм үзүүлнэ.

Дамжин өнгөрөх тээврийн үр ашгийг дээшлүүлэх, хил дамнасан тээврийн шинэ коридор байгуулах, түүний дотор авто зам болон Улаанбаатар төмөр замын хүрээнд царигийн нэгдсэн стандарт 1520 мм өргөнд тулгуурласан төмөр замыг бий болгох хамтарсан ажлыг Талууд үргэлжлүүлнэ. Оросын Холбооны Улс нь Монгол Улсад далайд гарах эрхээ хэрэгжүүлэхэд нь үргэлжлүүлэн дэмжлэг үзүүлнэ.

Талууд Төмөр замаар дамжин өнгөрөх ачаа тээвэрлэх нөхцөлийн тухай Монгол Улсын Засгийн газар, Оросын Холбооны Улсын Засгийн газар хоорондын хэлэлцээрийн заалтыг үндэслэн төмөр замаар дамжин өнгөрөх бараа бүтээгдэхүүний тээвэрлэлтийн өрсөлдөхүйц тарифын нөхцөлийг бүрдүүлэхэд дэмжлэг үзүүлнэ.

13 дугаар зүйл

Талууд хүрээлэн байгаа орчин, байгалийн өвийг хамгаалах, экологийн аюулгүй байдал, хил дамнасан усны шударга, зохистой ашиглалтыг хангах болон хил дамнасан бохирдлоос сэргийлэх чиглэлээр хамтын ажиллагааг хөгжүүлж, нутаг дэвсгэртээ экологийн хямрал, байгалийн гамшиг, үйлдвэрлэлийн ослоос урьдчилан сэргийлэх, хямралын хор уршгийг арилгахад бие биедээ дэмжлэг үзүүлэхийн зэрэгцээ хүн амын аж амьдралд заналхийлж болзошгүй байгалийн ба техногений гаралтай хүчин зүйлсээс үүдэлтэй онцгой нөхцөл байдлын үед харилцан тусламж үзүүлнэ.

Энэ зорилгоор Талууд нэг талын буюу хоёр талын эрх ашигтай шууд холбогдох асуудлаар мэдээлэл тогтмол солилцох бөгөөд зөвлөлдөж байна.

Талууд ногоон технологи дамжуулах болон байгальд ээлтэй эрчим хүчний салбар дахь дэлхий нийтийн түншлэлийн хүрээнд хоёр талын болон олон талт түвшинд хамтын ажиллагааны бүхий л хэлбэрийг сайшааж, хөхиүлэн дэмжинэ.

14 дүгээр зүйл

Талууд хоёр улсын түүх, соёл, ёс заншлын өвөрмөц онцлогийг хүндэтгэх үндсэн дээр хүмүүнлэгийн салбарт хамтын ажиллагаа хөгжүүлнэ. Хоёр талын иргэдийн хооронд хэлхээ холбоог өргөжүүлэхэд бүх талын дэмжлэг үзүүлнэ. Аль аль Тал нь нөгөө Талын нутаг дэвсгэрт оршин суугаа иргэдийнхээ эрх, ашиг сонирхлыг хамгаалж, Талуудын хооронд байгуулсан олон улсын гэрээ, түүнчлэн олон улсын эрх зүйн нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчим, хэм хэмжээний дагуу дэмжлэг үзүүлнэ.

15 дугаар зүйл

Орчин үеийн технологийн ололт амжилтыг ашиглах, суурь болон хавсарга судалгааны салбарт хамтран ажиллах, түүний үр дүнг эдийн засаг, үйлдвэрлэлд нэвтрүүлж, үйлдвэрлэл болон шинжлэх ухаан, техникийн хорших үйл явцыг чанарын шинэ түвшинд гаргах зорилгоор инновацийн тэргүүлэх чиглэлээр хамтарсан хөтөлбөр, төсөл хэрэгжүүлэх нөхцөлийг харилцан бүрдүүлэхэд Талууд онцгой анхаарна.

16 дугаар зүйл

Талууд боловсрол, шинжлэх ухаан, техник, соёл, урлаг, аялал жуулчлал, түүх болон соёлын өв, түүнчлэн мэдээллийн салбарт хамтын ажиллагааг өргөжүүлэн гүнзгийрүүлж, эрдэм шинжилгээний төв, сургалт болон боловсролын байгууллага, соёлын байгууллага, хэвлэл мэдээлэл, олон нийтийн байгууллагын хооронд шууд холбоо харилцааг эрчимжүүлж, монгол, орос хэлийг түгээн сурталчлах, залуучууд болон спортын байгууллага хоорондын солилцоог хэрэгжүүлэх, ном, тогтмол хэвлэл, кино, театрын бүтээл, телевиз, радио хөтөлбөр солилцоог өргөтгөх болон өөрийн улсын нутаг дэвсгэрт мэдээллийг харилцан түгээхийг дэмжинэ.

17 дугаар зүйл

Талууд энэхүү гэрээний үзэл санааны дагуу болон түүнийг хэрэгжүүлэхээр Монгол Улсын аймаг, Оросын Холбооны Улсын субъектын хооронд болон бусад засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх түвшний нэгж, түүнчлэн төрийн, холимог болон хувийн өмчийн үйлдвэр, албан газар, байгууллага хоорондын үр дүнтэй харилцаа, хоёр улсын бүс нутаг хоорондын худалдаа, аж ахуй, соёл, хүмүүнлэгийн харилцааг хөгжүүлэх үүднээс тэдгээрийн хил орчмын хамтын ажиллагааг цаашид хөгжүүлэхэд таатай нөхцөл тогтоон бүрдүүлэхийг дэмжинэ.

18 дугаар зүйл

Талууд энэхүү гэрээг хэрэгжүүлэх зорилгоор хамтын ажиллагааны тодорхой чиглэлээр олон улсын бусад гэрээг байгуулна.

Энэхүү гэрээ нь Талуудаас бусад улстай байгуулсан хүчин төгөлдөр хоёр болон олон талт гэрээгээр хүлээсэн үүргийг хөндөхгүй.

19 дүгээр зүйл

Энэхүү гэрээний заалтыг тайлбарлах, эсхүл хэрэглэхтэй холбоотой маргааныг Талууд хоорондын сайн санааны дагуу зөвлөлдөх болон хэлэлцээ хийх замаар шийдвэрлэнэ.

Маргаантай асуудлыг энд заасан арга замаар зохицуулах боломжгүй бол НҮБ-ын Дүрмийн дагуу маргаантай асуудлыг эв зүйгээр зохицуулах бусад аргыг сонгож болно.

20 дугаар зүйл

Энэхүү гэрээг хугацаагүйгээр байгуулсан бөгөөд Талуудын тохиролцсоноор нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болно.

21 дүгээр зүйл

Энэхүү гэрээг соёрхон батлах бөгөөд Батламж жуух бичиг солилцсон өдрөөс хүчин төгөлдөр болно.

Энэхүү гэрээ хүчин төгөлдөр болох өдрөөс эхлэн Москва хотноо 1993 оны 1 дүгээр сарын 20-ны өдөр байгуулсан Монгол Улс, Оросын Холбооны Улсын найрсаг харилцаа, хамтын ажиллагааны тухай гэрээний үйлчлэл дуусгавар болно.

Энэхүү гэрээг Улаанбаатар хотноо 2019 оны 9 дүгээр сарын 3-ны өдөр монгол, орос хэлээр тус бүр хоёр хувь үйлдсэн бөгөөд хоёр эх бичвэр нь адил хүчинтэй байна.

**МОНГОЛ УЛСЫГ
ТӨЛӨӨЛЖ**

**Х.БАТТУЛГА
МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙЛӨГЧ**

**ОРОСЫН ХОЛБООНЫ УЛСЫГ
ТӨЛӨӨЛЖ**

**В.В. ПУТИН
ОРОСЫН ХОЛБООНЫ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙЛӨГЧ**

Хаяг:

“Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн редакц,
Улаанбаатар-14201, Төрийн ордон 124 тоот
И-мэйл: turiin_medeel@parliament.mn
Утас: 262420

Хэвлэлийн хуудас: 3
Индекс: 200003